

۸
اربع عناصر، لکھنؤ، ۱۹۲۹/۲۶/۳۱
مولوی محمد ناصر علی صاحب غیاث پوری

۸ اربع عناصر، لکھنؤ، ۱۹۲۶/۳۱۳ ق
مولانا محمد ناصر علی صاحب غیاث پوری

۶۶۴

۱۰۰

بجود صناع کزو کا فضل خلدین و زما تعالی شانہ

چار و جہ دریا ی لغات اردو فارسی عربی انگریزی جو سب احان نامہ زکوہین و زما تعالی شانہ

انطبع مروج مولوی محمد ناصر علی صاحب غیاث پوری ثم الاری عم فیضہ تصحیح علماء مطبع

مطبع مولوی محمد ناصر علی صاحب غیاث پوری ثم الاری عم فیضہ تصحیح علماء مطبع

V 1862

اطلاع۔ اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لئے موجود ہے کلاں فہرست کتب ہر شائق کو مطبع سے مل سکتی ہے جسکے ملاحظہ سے مفصل حالات کتب کے معلوم ہو سکتے ہیں قیمت بھی بہت ارزان ہے۔ اس کتاب کے سادہ صفحات میں کتب لغات و اصطلاحات درج کی جاتی ہیں تاکہ شائقین کو آگاہی حاصل ہو کہ جس فن کی یہ کتاب ہے اُس فن کی کتب کا ذخیرہ کافی مطبع میں بافضال اتنی فروخت کے لئے موجود ہے۔

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
کتب لغات عربی		غیاث منتخب للغات	۴۰
اساس البلاغۃ منقول از مطبوعہ مصر	۳۰	برہان قاطع مع تکرار واضح قلم	۴۰
ایضاً کاغذ گلابی	۴۰	بہار عجم از ٹیک چند بہار مشہور مصطلحات	۴۰
قاموس از محدث فیروز آبادی دو جلد	۳۰	فارسی میں مع شعائر نظائر اساتذہ اہل زبان	۳۰
ایضاً کاغذ حنائی	۳۰	مؤید الفضل۔ عربی و فارسی و ترکی لغات	۴۰
ایضاً متوسط قلم	۳۰	کا مجموعہ مستند دو جلد	۴۰
صریح مع فرہنگ قراح۔ معنی لغات	۴۰	لغات المبتدی۔ راج کتب درسیہ	۴۰
عربی فارسی آمیز عربی میں	۴۰	من بکار آمد	۴۰
ایضاً مطبوعہ مطبع ہذا	۴۰	فرہنگ جہانگیری از جمال حسین مستند معروض	۴۰
لغات عامہ مختصر عبری زبان فارسی		فرہنگ گلستان از سید ابن حسن مرحوم	۱۰
مصطلحات لشعرا محشی۔ خلاصہ بہار عجم	۴۰	فرہنگ بوستان	۱۰
غیاث اللغات مع چراغ ہدایت و نقشہ نگہ زمین	۴۰	فرہنگ زینب جامی	۱۰
ایضاً بغیر چراغ ہدایت	۴۰	فرہنگ سکنر نامہ بری	۲۰
		فرہنگ لغات ثنوی مولانا روم۔ از مولوی عبد اللطیف شائع ثنوی	۹۰

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
نصاب لہیبیان منظوم۔ از ابو نصر فراہی۔	۱۰	لاؤ گشتری۔ تمام قانونی الفاظ انگریزی کے معنی اردو میں۔	۴۰
شرح نصاب لہیبیان۔ از کریم الدین۔	۱۰	لغات مختص بمفردات طب فارسی میں	۴۰
دشت بیاض	۱۰	مخزن الادویہ بغیر تحفہ مشہور و معروف	۴۰
ہفت قلزم۔ از مولوی قبول محمد جو بکرم	۱۰	مجموعہ الفاظ الادویہ چار رسالہ مع علاج اختیارات بدیع۔ مشہور۔	۴۰
غازی الدین حیدر شاہ اول اودھ تصنیف ہوئی سات جلد میں۔	۳۰	لغات مخصوص طب اردو میں	۴۰
لغات عربی و فارسی زبان اردو		مخزن المفردات جامع ادویہ مشہور و مقبول	۴۰
کریم اللغات۔ فارسی و عربی لغات کے معنی اردو میں از مولوی کریم الدین۔	۹۰	ترجمہ مخزن الادویہ۔ مترجمہ مولوی محمد نور کریم مرحوم	۴۰
معیار الاملا تصحیح الفاظ العوام از منشی دیبی پرشاد۔	۱۰	مقالات حسانی۔ دواؤں کے نام و خواص ہندی میں۔	۴۰
لغات کشوری۔ از سید تصدق حسین صاحب رضوی کاغذ سفید۔	۴۰	تحقیقات نادرہ طبی معروض بمفردات ہندی۔ از حکیم بشیر احمد گویا موی۔	۴۰
لغات ناصری پر قسم کے لغات بترتیب حروف تہجی۔	۴۰	ضروری لطب۔ از حکیم متا بے صاحب	۹۰
فرہنگ شفق۔ جدید کتاب ہے جس میں مصطلحات و محاورات اردو درج ہیں اور مصنف نے نہایت تحقیق سے کام لیکر یہ کتاب لکھی ہے۔	۴۰	خزانۃ الادویہ	۴۰
		مفردات طب یونانی میں جو اس کتاب کے	۴۰

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
طبع ہونے سے اضافہ ہوا ہے وہ اس قابل ہے جسکو کہہ سکتے ہیں کہ اس سے پہلے کبھی دیکھا نہیں گیا۔ حقیقتاً مفردات کے علم میں یہ ایک ایسی کتاب ہے جسکا جواب نہیں ہے۔ مصنف نے کمال کیا ہے کہ دریا کو کوزہ میں بند کر دیا ہے پہلے دوا کا نام ہے اُس کے بعد اُس کے نام کا دوسری زبانوں میں مطابق۔ پھر شناخت۔ اُس کے بعد اُس کے پیدا ہونے کی جگہ۔ اُسکی بہتری اور بدتری پر اُس کے تمام خواص۔ جس میں ویدک اور ڈاکٹری کتابوں سے بھی مدد لی گئی ہے اُس کے ساتھ ہی اُس کے مرکب کرنے کی بعض مفید اور مجرب ترکیبیں۔ اُسکا بدرقہ۔ اُس کی مقدار خوراک۔ اُس کے نفع نقصانات غرضکہ تمام باتیں نہایت تفصیل سے درج ہیں پہلی جلد میں اوزان کی تشریح۔ اور طب کے متعلق ہزاروں ایسی باتیں اور ایسے اسرار جو سینہ بہ سینہ چلے آتے تھے اور جنکو اطباء چھپاتے تھے۔ نیز پہلی جلد میں ادویہ مفردات کے کبات جس قدر رموز ہو سکتے ہیں سب کا بیان ہے		دوسری تیسری جلد میں بہ ترتیب حروف تہجی ادویہ کا بیان چوتھی جلد میں دوسری زبانوں کی دواؤں کے ناموں کا مشہور و معروف زبان میں ترجمہ۔ گویا وہ ایک لغت ہے جس سے دوا کے مشکل الفاظ کے معنی سمجھے جاسکتے ہیں غرضکہ یہ کتاب عجیب و غریب ہے اور اس سے بہتر اس فن میں کوئی کتاب نہیں ہے۔ چار جلدیں	عشہ
کتب طب مختص بعلاج انسان اردو		زبدۃ الحکمت تینوں فصلوں کے خور و نوش کا طریقہ حفظ صحت مولفہ حکیم مولوی محمد قمر علی رسالہ تعریف النہض۔ مولفہ حکیم مرزا بشیر احمد۔	۱۲ روپے
ترکیب العلاج مع ترمیم و اضافہ نسخہ جات مولفہ حکیم امیر الدین خان جدید الطبع۔		مخزن سلیمانی۔ یہ اکسیر عربی کا ترجمہ ہے۔	عرب

المشتر فیروز کشور پریس سینہ بکڈ لوکھنؤ۔

صحت سب کا فرض خالص زبان و زبان

چلچلی دیانغات اردو فارسی عربی انگریزی جو سب احاطہ ہو کر ہو سکے اور ضروری ہے

الطبع بھاج مولوی محمد علی صاحب غیاث پوری ثم الاردی غم فیضہ بیج علی مطبع

مطبع ملی نیشنل کتب خانہ پٹنہ

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
(۱) اعضائے حیوانات							
بال	موی	شعر	Hair	ہونٹ	لب	شفٹ	Lip
زلف	زلف	صدغ	Lock	تھوٹھنی	پوز	خطم	The mouth of a horse or camel
چوٹی زبان	جد	فرع	Cue	گھونٹا بال	مغول	جعد	Ringlet
ماتھے کے بال	مخجین	ناصیکہ	Forelock	لٹ	شاخ گیسو		Tangled hair
سر	سر	راس و حافہ	Head	چوٹی رخاں	پوب	اکلیل و تاج	The comb or crest of a cock
گودا	مغر	لب و حنظل	Kernel	کیس	تاج خروس	عین و زین	The hair of the head
ماتھا	پیشانی	چہہ لٹا	Forehead	کھوپری	کاسہ سر	جھجھک	Skull
کنپٹی	منا گوش	صدغ	Temple	تالو	تشان باندہ	رقاعہ باؤنہ	Palate
کان کا سوراخ	سوخ گوش	صماخر	The passage in the ear.	بھون	ابرو	حاجب	Eyebrow
منہ	روے	وجہ	Face	کان	گوش	اذن	Ear
آنکھ	چشم و دید	عین و طرف	Eye	لو	نرنگوش	شحمہ	The tips of the ear
پلک	زور و کان	ھڈ بہ	Eyelids	چہرہ	چہرہ	ستحنہ	Face
برنی	رنگاہ فرہ	شیو و اشک	An eye lash	گال	خاں و دم	خد	Cheek
لکھڑا	روے	مخیا	Face	پتلی	دکھڑا	انسان العین	Pupil
چٹھائی ناک	نوک بینی	ارنبہ و غرہ	End of the nose	پوٹا	لیکا	چشم جفن	Eyelid
سونڈ	خرطوم		Proboscis	کویا	گوشہ چشم	مناق و موق	Corner of the eye
بانسا	نے بینی و	ھڈہ لٹا		ناک	بینی	انف	Nose
	دیوار ک بینی	در حین	The bridge of the nose				

بآئی لسان محمدیہ یا من علم القرآن بلسان عربی مبین خلق کا انسان من طین و الطق
 السنہم بلغات مختلفہ تبارک اللہ احسن الخالقین و باقی لغات نصلی و نسلم علیک
 و علی آلک و صحابک یا من کلت عن نعتک السنۃ الانبیاء و المرسلین و صمت فیک اسمعہ الملائکہ المقربین
 اما بعد لکن زبان نفس بجا عصیان العبد حقیر محمد ناصر علی الفقیر بن غوث بکر رحمت ایزدی شیخ حیدر علی
 غیاث پوری ثم آروی اذ اذ اللہ کوں عرفان و سکنما بجوہ انجان گتا ہو کہ ایک دن و لد صغیر بن عزیز زبان
 محمد حبیب الرحمن علم البیان نے کہا کہ بابا جان میری ایک التجاسن بھیجے میرے پڑھنے کے لیے ایسی کتاب مختصر و مفید کر دیکے
 جس سے اشیاء ضروریہ کثیر الاستعمال متداولہ بین الناس کے لغات عربیہ و ہندوستان یعنی اردو و فارسی و عربی
 انگریزی سے ہر ہندی محنت قلیل و سہل سہل آفت ہو جائے پچارے طلبکم استعداد کو حاجت تلاش کتب مطولات کی
 نہ آوے لڑکے فارسی و عربی خوان اس عزیز صغر خوبی کو چاہ کر یوں اردو انگریزی دان اس کو لون بن واہ واہ کر یوں
 بول چال چارون زبان مروج ملک ہندوستان کی لڑکوں پر آسان ہو جاوے طفل صغیر بن محنت سیر چند دن کے
 اہل زبان ہو جاوے چند بار ٹالا لکھنا نہیں عدیم الفرستی کا حال جانا نہیں آخر مجبور ہو کر ایک مختصر سار سال
 تحریر کیا اور جو چیز لکھی اس کے اقسام اور تعلقات کو ایک ہی جگہ تسطیر کیا جو لڑکے کو سوجھی لگا کر بتا دیا پڑ جائینگے
 بہت جلد بڑوں سے بڑھ جائینگے تحریر اور تقریر ان کی چست ہو جائیگی بول چال چارون زبان بن درست ہو جائیگی
 امید ہے کہ جو احباب اسکی سیر کریں بحق عاصی دعائے خیر کریں واللہ ولی التوفیق و بیدہ از ممتہ التحقیق فقط

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
مہلق	دوبارک بینی	وَدَوَاکَلَف	Bridge of the nose	پیشہ	بشت	ظہر	Back
متھنا	سوناخ بینی	سَوَاخِ بَنِي	Nostrils	ریڑھ	پشت	صَلْب	Backbone
موچھ	بروت	شارب	Moustaches	کمر	کمر	قطن	Loin
منہ	دہان	فم و فوج	Mouth	کولا	جائے تنہا	حَقْوَة	The hip
گلپھڑا	گنج دہن	ضہخان	Jaw	پسلی	دہر	ضلع	Rip
چوخی	نول وکپ	مقار ولسر	Bill	گود	کنارہ آغوش	حصن	Lap
مسوڑھا	بن دندان	لث	Tooth gum	بازو	بال	جناہ	Wings
جبرٹا	چاہ	لجی و ذقن	Jaw	پہنچا	بند دست	ساعد زند	Wrist
جبرٹا	چاہ زیر	فک اسفل	The lower jaw	دانت	دندان	صخرس ثغور	Tooth
تالو	کام	حنک	Palate	دور کھینٹ	راضعہ		Tooth that children have in their infancy
گلا	گلو	حلقوم	Throat	جبرٹا	چاہ بالا	فک اعلیٰ	The upper jaw
زفرہ	ناے گلو	قصب	Windpipe	جبرٹا	زبان	لسان	Tongue
نری	ناے گلو	خجورہ	Throat	کوا	ملازہ و کچ	لہات	
بجیتی	ریش پریشی	غنققہ	Ear-cropt	کنٹھ	قرعہ		Throat
ٹھڈی	چاہ زرخ	توندہ	Dimple	نرخرا	جہای طعام	بر و بلعوم	Windpipe
گردن	گردن	عنق	Neck	دایھی	ریش	لحیہ	Beard
شترگ	شترگ	وداج	The great vein in arm	ٹھوڑی	زرخ و زرخدان	ذقن	Chin
کاندھا	دوش	سفت عاتق	Shoulder	بغنا	بغیب	بغیب	Dewlap

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
ہنس و ہنسی	آخر	ترقوہ	Collar bone	چھاتی	سینہ	صدر	Breast
چوچی	پستان	چو ٹدی	Breast	تھن	پستان	چاپاہ	Udder
مٹکا	مرو گردن	قعر و قعر	The vertebra of the neck	پٹ	شکم	بطن	Belly
مونڈھا	شانہ	کیف	Shoulder	آنت	رودہ	مغاء	Entrail
کرد پلو	پہلو	جنب	Tide	تلی	سپر	طحال	Spleen or milt
گریا	رائی	پشت	Bead	کلیجہ	جگر	پوت کبد	Heart
کوکھ	تہگاہ	کشہ	Abdomen	پھیپھڑا	شش	ریہ	Lungs
بغل	بغل	بازو	Armpit	گردہ	گردہ	کلیہ	Kidneys
ہاتھ	دست	پیش	Hand	توندی	ناٹ	سٹوہ	Navel
بازو	بازو	عصڈ	Arm	دھرن	زادہان	رحم	Womb
کھنی	آرنج	مرفق	Elbow	موی	پشت	موی	The hair on the pube
گتھا	بند دست	ر سنج	Wrist	سپارہ	سزدر	قبشہ حشفہ	Glands Penis
پتھیلی	کھٹ	بیک	Palm	ستر	شرنگاہ	عورت	Privities
چنگلیا	کالج	خنصر	The little finger	چھٹو	نرہ	کودک	Penis Pueribs
پنج کی انگلی	انگشت	میڈ وسطی	Middle finger	انگلی	انگشت	اصبع	Finger
انگوٹھا	نر انگشت	ایہام	Thumb	انگشت دوم	بنصر		Ring finger
انٹی	گھائی	کشادگی	The interval between the finger or toe	انگشت شہاد	وہبہ		Fore-finger
ناخن	ناخن	ظفر	Nail	کھلے کی انگلی	انگشت شہاد	وہبہ	

اُردو	فارسی	عربی	انگریزی	اُردو	فارسی	عربی	انگریزی
بور	سر انگشت	بُتَانَه	A finger tip	چینی	آئینہ زانو	دِ اِخْصَه	Kneepan
جوڑ	بند اعضا	مِفْصَل	Joint	سُخَا	کاسہ زانو	کُھَب	Ankle
پنجا	پنجم چوڑی	بِرْشَن مِخْلَب	Clawpan	کونج	بالای پاشہ	عُرْ قُوب	Leg
کورلی	استخوان	سِنَه	Feut nipple	پانوں ٹانگ	پاے	اِجَل قَانَه	Hoof
بھٹی	سیرستان	حَلْم	Udder	کھر	سم ٹکانہ	ظَلْف	Leather skin
تھن	جائے خیر	عَرِیز عَرِیز	Wrinkle	چمڑا	چرم	چِلْد	Mest
بٹ	نوروشکم	عُکْمَنَه	The belly	گوشت	گوشت	لَحْم	Spinal Marrow Muvelo
شکر خیر	شکنہ	کَرش	Bile	فلکڑا	پارہ پخت	قَلْعَه	Fat
اوجھ	تلمخ	صَفْرَاؤ مَرِکَه	Vital	حرام مغز	حرام مغز	خُخَاع	Grease
پت	جگر بند	سَوَالِطِن	Heart	پٹھا	پے	عَصَب	Moler
کلجی	دل و من	قَلْب و اَمْعَان	Navel	جھلی	پوت اندرون	غَشَا	Bones
دل و من	ناٹ	سَرَّه	Pube	چربی	پیہ و چروا	شَحْم	Breath
نال	زبار	سَرکب	Bladder	مسا	آرخ	تُولول	Vulva
پیرو	کیزوان	مِثَانَه	Penis	پڑی	استخوان	عِظَام	Breech
پھکنا	نوک چوڑی	دُکُورِ خَیْب	Urethra	ساش	دم	نَفْس	Prepuce foreskin
نارازا	نازہ	اِخْلِيل	Prepuce foreskin	جانبول زنان	کُس	فُجْر و قَبْل	Testicle
دُکُورِ گُونْدَا	پچھوہ کوران	لَحْن	Breech	چوڑا	سُزین	عَجْز	Anus
بھوسی	پوت سبزہ	قُلْفَه	Thigh	چمڑا	پینڈو ران	رَفْع و مَغِیر	Knee
کھڑی	خایہ	خَصِیْکَه		گھٹنا	زانو	رُکْبَه	The calf of the leg
بیضہ	دنبہ	اِلَیْه		بھلی دھلی	کھک پا	ساق	
چکتی	جائے براز	مُون و تَبْرَه					
دھڑی	دمنزہ	عَصَ عَصَ					
جاگم	ران	فَحْدُ					

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
ایڑی	پشت پاشته کعب		Heel	نس	رگ	عرق	Vein
تلوا	کف پا انحص		Sole	تانت	روده	وتر	Catgut
سُحْم	سَم و سب فر سن		Hoof	جستہ	شیردان		Mole
لات	لکدولت رکله		Kick	تل	خال	خال و شامہ	Mole
مخاولو تھا			A large lump of flesh	کرتی	کر کر و کر مین	جستہ و چشمان غصہ و زور و صحت	
و مکر دا	پارہ گوشت مضغہ قدر			جان	جان	روح و نفس و جوا	Life

(۲) انچه از اعضاے حیوانات برآید از قسم فضلات

Sweat	پسینا	خوس	عرق	Dirt, filth rust	میل	چرک	وریم	دستر دَرَن
Blood	لہو	خون	دم	Pushmatter	پیپ	ریم	دزد	واب قیچو و مدد
Mud	کیچڑ	خم	داز	Tear	آنسو	اشک	ترک	دمع
Snot Snivel	رینٹ	خلم	مُحاط	Dirt or feuror of ear	کاج میل	چرک	گوش	تف
Spittle	تھوک	خیدو آب	بین دینق	Phlegm	بلغم	بلغم	بلغم	بلغم
Sperm	دھات	آبِ شپت	منی	Urine	موت	شاشو	کینر	بول
Fresh cowdung	گوبر	سرگین	گاؤ	Filth	گوہ	گد	دیراز	غایط
Dung of bird	بیٹ	بینخال	ذرق	Dung of horses	لید	سرگین	رُوت	
Fart	پاد	گوز	وتیز	Dung of goat	بینگنی	پشک	بعر	دزبلہ

(۳) اسماء اہل قرابت

Grand-father's house	داویدال خوشی پدی	Family brotherhood alliance	خویشاوند قبیلہ و عشیرہ خویشی قرابت	کنبہ ناتا

سے
کچھ نہیں
چاہی
غصے
میں دھیر
جو بجا
جا ہوا
میں
کے ہیں
علیہ آئی
سے
تیز
بھی
سخت

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
سوتیلی ماں	مادر زدر	زوجة الاب	Step-mother	سوتیلی باپ	پدر زدر	زوج الام	Step-father
پرودا	مرجده	جدة الاب	Paternal great-grandfather	پرودا	جدة ام	جدة ام	Great-grandmother by the father's side
پرودا	جدة پدر	جدة الاب	Aunt	پرودا	جدة ام	جدة ام	Aunt
پچھو پچی	خواہر پدر	عممة	Paternal aunt	پچھو پچی	خواہر ام	عممة	Paternal aunt
یکتا پسر نجات			Single child	یکتا پسر نجات			Single child
لیپالک	پسر غانہ	متبلی	Adopted child	لیپالک	پسر غانہ	متبلی	Adopted child
ناتوار	خویشاوند	اقربا و اولوا	Relative themselves	ناتوار	خویشاوند	اقربا و اولوا	Relative themselves
اپس	بہن	بہن	Mean one another	اپس	بہن	بہن	Mean one another
مان	مادر نام	والدہ و اما	Mother	مان	مادر نام	والدہ و اما	Mother
باپ	پدر و آب	اب و والد	Father	باپ	پدر و آب	اب و والد	Father
دادا	نیاک پدر	جد	Grandfather	دادا	نیاک پدر	جد	Grandfather
دادی	مادر پدر	جدة	Paternal grandmother	دادی	مادر پدر	جدة	Paternal grandmother
چچا	عمو و اقد	عم	Uncle, father's sister's husband	چچا	عمو و اقد	عم	Uncle, father's sister's husband
پچھو پچھا	شوہر شوہر	زوجہ العہ	Son	پچھو پچھا	شوہر شوہر	زوجہ العہ	Son
بیٹا	فرزند	ولد و سلالہ		بیٹا	فرزند	ولد و سلالہ	
Step-son	سوتیلی پسر	سوتیلی پسر	Step-son	Step-son	سوتیلی پسر	سوتیلی پسر	Step-son
Daughter	بہٹی	دختر و بنت	Daughter	Daughter	بہٹی	دختر و بنت	Daughter
Grandson	پوتا	نوازہ و پسر	Grandson	Grandson	پوتا	نوازہ و پسر	Grandson
Grand-daughter	پوتی	نوازہ و دختر	Grand-daughter	Grand-daughter	پوتی	نوازہ و دختر	Grand-daughter
Brother	بھائی	برادر و برادر	Brother	Brother	بھائی	برادر و برادر	Brother
Sep-brother	سوتیلی بھائی	برادر زدر	Sep-brother	Sep-brother	سوتیلی بھائی	برادر زدر	Sep-brother
Brother's wife	بھائی کی بیوی	زوجة البھ	Brother's wife	Brother's wife	بھائی کی بیوی	زوجة البھ	Brother's wife
Foster-sister	دور دیکھ	خواہر رضاعی	Foster-sister	Foster-sister	دور دیکھ	خواہر رضاعی	Foster-sister
Nephew, brother's son	بھتیجا	برادر زادہ	Nephew, brother's son	Nephew, brother's son	بھتیجا	برادر زادہ	Nephew, brother's son
Nephew, sister's son	بھانجا	خواہر زادہ	Nephew, sister's son	Nephew, sister's son	بھانجا	خواہر زادہ	Nephew, sister's son
Maternal grandfather's home	تامناں	خوشی ماری	Maternal grandfather's home	Maternal grandfather's home	تامناں	خوشی ماری	Maternal grandfather's home
Great-grandfather	پرنانا	فرجد	Great-grandfather	Great-grandfather	پرنانا	فرجد	Great-grandfather
Uncle, mother's brother	مامون	برادر مادر	Uncle, mother's brother	Uncle, mother's brother	مامون	برادر مادر	Uncle, mother's brother
Mother's sister	خالہ	خالہ	Mother's sister	Mother's sister	خالہ	خالہ	Mother's sister
Daughter's daughter	تنتی	نونی	Daughter's daughter	Daughter's daughter	تنتی	نونی	Daughter's daughter
The family of a child's father-in-law	سمدھیانہ	خسرانی	The family of a child's father-in-law	The family of a child's father-in-law	سمدھیانہ	خسرانی	The family of a child's father-in-law
Mother-in-law	ساس	خوشدامن	Mother-in-law	Mother-in-law	ساس	خوشدامن	Mother-in-law

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
داماد	شوہر	دختر	Son-in-law	داماد	شوہر	دختر	Son-in-law
بہو	سہ	دختر	Daughter-in-law, son's wife	بہو	سہ	دختر	Daughter-in-law, son's wife
سالی	خازنہ	ختنہ	Sister-in-law	سالی	خازنہ	ختنہ	Sister-in-law
سارھو	سارھو	طام	Wife's sister's husband	سارھو	سارھو	طام	Wife's sister's husband
جورو	زین	زوجہ	Wife	جورو	زین	زوجہ	Wife
دیور	برادر	خویشاوند	Husband's younger brother	دیور	برادر	خویشاوند	Husband's younger brother
برقا و پوتا	قندول	ابن	Great-grand son	برقا و پوتا	قندول	ابن	Great-grand son
برقا و پوتی	بنت	ابن	Great-grand daughter	برقا و پوتی	بنت	ابن	Great-grand daughter
سگا بھائی	برادر	بھتیجا	Own brother	سگا بھائی	برادر	بھتیجا	Own brother
سوتیلی بھائی	برادر	علاقہ	Step-brothers	سوتیلی بھائی	برادر	علاقہ	Step-brothers
بہن	خواہر	بھتیجا	Sister	بہن	خواہر	بھتیجا	Sister
بھتیجا	بھتیجا	بھتیجا	Sister's husband	بھتیجا	بھتیجا	بھتیجا	Sister's husband
بھتیجا	بھتیجا	بھتیجا	Niece, (sister's daughter)	بھتیجا	بھتیجا	بھتیجا	Niece, (sister's daughter)
نانا	پدر	مادر	Paternal grandfather	نانا	پدر	مادر	Paternal grandfather
نانی	مادر	مادر	Grandmother	نانی	مادر	مادر	Grandmother
نانی	مادر	مادر	Maternal uncle's wife	نانی	مادر	مادر	Maternal uncle's wife
نانی	مادر	مادر	Daughter's son	نانی	مادر	مادر	Daughter's son

اردو	فارسی	عربی	انگریزی
ہرنوٹا	آہوہرہ	عزال	Gazells
Fawn	مرگ چھونا	بچہ آہو	خشف
(۵) بیان حیوانات پرندہ کہ مذہب حنفی حلال اند			
ابا بیل	پرستو	خطاف	Swallow
اٹو	بوم		Owl
بطخ	بط آبی	بطر اوڑنہ	Duck
بیل	ہزار دستان	عندلیب	Nightingale
پڈی	نوروز	خطاف	Water fowl, the coot.
لو	مرغابی	مرغابی	"
لوکا	عک		Locust
اگن چڑیا	سندل		Sparrow
بیر	سندل		Buddy goose
بگلا	بیر		"
بیا	کیتو		A parrot
پندر فاختہ	فاختہ		A paragon
تیر	تیر		Pigeon
چرز	ہویرہ		
چکوا	مرغاب		
چکور	چکور		
شتر مرغ	شتر مرغ		
قری	قری		
کبوتری	کبوتری		
Ostrich			
Dove			
Female pigeon			

۱۱۸

اردو	فارسی	عربی	انگریزی
کھچھوٹا	قراع		A wood-pecker
کھچھوٹا	سودانی		
کھچھوٹا	کوکری		A fowl
کھچھوٹا	کھچھوٹا		A large bird like a wag-tail
کھچھوٹا	لگ لگ		Stork
کھچھوٹا	مرغا		Cock
کھچھوٹا	کھچھوٹا		A broody hen
(۶) حیوانات بے پر کہ بہ مذہب حنفی حرام اند			
آدمی	مردم	انسان	Man
باگھ	شیر	اسد	Lion
بگھلا	شیر بچہ	شبنل	Tiger's whelp
بجو	کفتار	ضبع	Wolf
بلاؤ	گر بے ز	ضبعون	A male cat
بندر	میمون	قرد	Monkey
بن مانس	نسنا		An orang-outing
بھڑیا	گرگ		Wolf
تیندا	پلنگ		Leopard
چھنے	کریم		Worm
بیکہ	رنگ		The egg of the louse
Rat	چوہا	موش	
A female rat	چوہیا	مادہ موش	
Mole	چھچھوٹا	موش کور	
Small ant	چوہنی	مورچہ	
Mule	نخر	استر	
Bear	ریچر	خرس	
Porcupine	سہی	خارشت	
Giraffe	اشر کاو	خترافہ	
Lioness	باگھنی	مادہ شیر	
A kind of lizard	بامنی		
Scorpion	بکھو	کتر دم	

انگریزی	عربی	فارسی	اردو	انگریزی	عربی	فارسی	اردو
Butterfly	تتلی	بادزن کی مچھلی	تتلی	O strich	فستر مرغ	فستر مرغ	فستر مرغ
Firefly	جگنو	کرم شب تاب	جگنو	Turkey	فیل مرغ	فیل مرغ	فیل مرغ
Cricket	جھینگڑ	زیر و زنجیر	جھینگڑ	Vulture	گدھ	کرگس	کرگس
A royal white falcon	شاہین	شاہین	شاہین	Name of an insect said to get into the ear	کنکالی	گوش خزش	کنکالی
A kind of falcon	شکرہ	شکرہ و ہمر	شکرہ	A male fly	لٹورا	شکرہ	لٹورا
Black crow	کالا کوا	کلاغ	کالا کوا	Bee	کھا	خرگس	کھا
Crow	کھنی	کنہ	کھنی	A kind of falcon	باشا	باشہ	باشا
Mosquito	چھتر	پشہ	چھتر	Red Butterfly	جھینگڑ	جھینگڑ	جھینگڑ
Fly	کھی	گس	کھی	A large black bee	بھونرا	بھونرا	بھونرا
Eagle	ہما	استخوان بیا	ہما	Flea	پشو	ایک	پشو
Owl	اٹو	چند	اٹو				

(۸) اسباب اسب و متعلقات آن

A horse's mane	ایال	ایل فیش	عُرت	A blind for a horse	اندری	چشم بند	حرون
Bridle	باگ	دوال گام	عنان	The ropes with which horse's fore-feet are tied	اگاری	چدار و چوک	طوال و شکیل
Pack Saddle	پالان	پالان	اکاف و			تا نورہ	

انگریزی	عربی	فارسی	اردو	انگریزی	عربی	فارسی	اردو
The ropes by which a horse's hind legs are tied	تاور و پاب	تاور و پاب	تاور و پاب	Carter	پوئی	پوئی	پوئی
A kind of saddle	تورہ	تورہ و تہر	تورہ	The stroke with the forefeet of a horse	ٹاپ	سم پ	ٹاپ
Pad	چارہ	چارہ	چارہ	Manger	تھان	آخور	تھان
Saddle	چارہ	چارہ	چارہ	Body clothes of a horse	جھول	جمل	جھول
Hoof	خوگر	خوگر	خوگر	A place where post horses are changed	ڈاک چکی	یام و کد	ڈاک چکی
Stable	مچی	پارہ دم	مچی	Stirrup	رکاب	رکاب	رکاب
Whip	زین	زین	زین	Saddle cloth	زین پوش	زین پوش	زین پوش
Horse race	سم	سم و سب	سم	Groom	سین	سین	سین
Peg	طویلہ	طویلہ و آخور	طویلہ		کوتل	یدک	کوتل
Dung of horse	کھور	کھور	کھور	Grass	گھاس	کاہ گیاه	گھاس
Shoe	کھوتا	کھوتا	کھوتا	Grass-cutter	گھسیار	کاہ فروش	گھسیار
	لیس	سیرگین	لیس	Bridle	لگام	لگام	لگام
	نفل	نفل	نفل	A long string for tying a horse	نکٹا	انفار	نکٹا
	کھیرا	کھیرا	کھیرا		باگدور	پانگ چو	باگدور

(۹) اہل حرفہ

Milkman	اہل حرفہ	پیشہ	حرفہ	Profession	اہل حرفہ	پیشہ	حرفہ

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
وہینا	پنبہ زن	نَدَاف	A card of cotton	گائے	زن خنیاگر	مَغْنِیَہ	Songstress
راج	گلکار وازگر	سَنَدِ مَعَارِ	Builder, brick-layer	گولنداز	توپچی	مُطَرِّق	Gunner
رفوگر	رفوگر	سَرَفَاء	Darner	لکڑی والا	چوب فروش	سَمَان	One who sells ghee
ساربان	ساربان	حَادِی	A camel driver	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	One who sells wood
سپاہی	سپاہی	عَسَکَرِ جَدِ	Soldier	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Blacksmith
سنگر	میوہ فروش	فَاکھانی		لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Maid-servant
سبکی والا	شاخ کش	حِجَام	Fruiterer	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Sailor
صیقل گر	روشنگر	صَاقِلِ صِیقل	Armourer	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Rope-dancer
فصاد	رگون	فَصَاد	Surgeon	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Standard-bearer
قلعی گر	قلعی گر		A tinner of pots	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Kettle-drummer
کاغذی	کاغذ گر	مَرَاتِی	Paper-maker	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Elephant-driver
کاشتکار	کاشتکار	کَاشِکَر	Farmer	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Eunuch
کسگر	کاسگر	فَخَّار	Potter	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	The chief officer of police
کندر	کمان گر	قَوَاس	Bower	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Coachman carter
کنجہ	ترہ فروش	تَرَاء	Name of a caste whose business is to sell vegetables	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Perfumer
کندی گر	جامہ کوپ	قَصَّار	Calenderer	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Singer
کمار	کمار	حَمَلَةُ الْفَالِکِ	Bearer	لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Wood-cutter
				لکڑی والا	چوب فروش	خَشَاب	Salt-vendor

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
مالی	گلچین کردار	نَاطُور	Gardener	نعل بند	نعل بند	مُنْعِل	Farrier
مچندر	میمون باز	قَرَاد	A monkey-keeper	نوکر	نوکرو چاکر	خَادِم	Servant
نالی حجام	نوروزی حلاق		Barber	ہرکارہ	تلمی	اجابیر	Bearer
پنجیا	پاسے باز	سَرَقَاص	Dancer			جاسوس	
(۱۰) متعلقات زراعت							
کسان گھٹ	کاشتکار	حَرَات	Farmer	دانہ بیج	تخم	بَذَر	Seed
کھیتی	کشت زار	زِرَاعَت	Agriculture	کلی	غنچہ	زَهْر	Bud
بیل	نرگاؤ	تَوْر	Ox	پھول	گل	وَرْد	Flower
مٹھیالگند	مقووم			گاؤ	وہل		
آروارائی	خفجہ	حِجَن		ہنسواری	داس	مُحَمَّد	Scythe
کڈال	زاغ لال	مَغْرَی	Spade	کھلیان	فرمن	کُدُس	Barn
پھاوڑی	پاروب	عُجْرَان	Mattock-hoe	چھاپا	فرمن	رُشَم	
کھیت	کشت	مَزَاعَہ	Farm	بیگانا	بیگانا	عُرْبَان	Earnest-money
ہل	قلبہ	فَدَان	Plough	قیمت	بھاؤ	ثَمَن	Price, value
جوا پالو	مُج	مِیَنَر		تول	سنگ	وَزَن	Weight
پھال	آہن گاؤ	مِقْلَب	A plough-share	پلڑا	پلڑا	کَفَّہ	One side of a pair of scales
چوکی بیلا	مالہ	مِیَسَلَفہ		ڈھیکلی	نٹک	مِیَسَلَفہ	
پھاوڑا	گلند	مِیَسَلَفہ	Mattock	پھٹکن	انٹازہ	نُسَافَہ	

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
(۱۳) مصالح طعام							
مصلح	بوافران	توابل	Spice	ادریک	ادریک	ادریک	Ginger
الہی چوٹی	قافله خرد	دھیل صندل	Little cardamom	الہی چوٹی	قافله بزرگ	ہیل کبار	Great cardamom
پیہ	پیار	بصل	Onion	تیزیات	ساج ہند		The name of an aromatic leaf
دارچینی	دارینی	دارچینی	Cinnamon	دھیان	کھنیر	کڑیرہ	A kind of coriander
زیرہ	زیرہ	کمتون	Caraway	کھٹائی	ترشی	حموضہ	Acid
لکسن	سیر	ٹوم	Garlic	جوا	دانیہ	فصل	A clove of a garlic
لونگ	بھگ	قرنفل	Clove	مرچ		فلفل	A black pepper
ٹون	نمک	ملح	Salt	ہلدی	زرد چوب	ہرد	Turmeric
ہینگ	انگوزہ	جلتیت	Assafoetida	تیل	روغن	دھن	Oil
گھی	روغن گاو	سمن	Ghee	چربی	پب	شحم	Grease
بگھار	روغن جوش		A seasoning	بھاپ	دود و بگ	بخار	Vapour
(۱۴) اسما و ظروف							
آبخورہ	آبخور	کوب	Mug	بنجرا	بنجرا	تقص	Cage
ٹونٹی	ماشورہ	خوطوم	Spout	ماہی تارا	ماہی تارہ	مقلی	
بادیا	کاسہ کلان	قصعہ	A large copper cup	حقا	قلیان	بودی	A kind of ewer
برتن	آوند	ظرف	Vessel	آفتابہ	آفتابہ	مظہرہ	
آفتابہ	پیالہ بے تہ	رحراح	Shallow vessel	پیندا	بن	سایفیل	Bottom of vessel

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پدھنا	آفتابہ	ابریق	A kind of pot with a spout to it	کٹھنی	تغار	برکن قتبہ	Tub
پیالہ	ساغر	کاس	Cup	کوٹھی	کندو	کندو	A small granary
پیالی	پیالہ کوچک	سوملہ	A small cup	گھڑا	سبو	جڑہ	Pitcher
توا	تابہ	طابق	Frying-pan	گلاب پاش	گلاب زن	دشاشہ	A bottle for sprinkling rose-water
چلپی	طشت	طسکت	A metal washing basin	عطروان	عطروان	معطرہ	Perfume-box
چلم	سرقلیان	راس البوری	The part of huqqa which contains tobacco and fire	مشکا	خم	قلہ	A large earthen jar
چمچا	قاشق	ملعقہ	Spoon	مشک	مشک	زقہ و زقاق	Water-skin
مندور	مندور	تنور	Oven	نمکدان	نمکدان	صلحہ	Salt-cellar
پنجورا	آب دزد	سراقہ	Pot	چوٹھا	دیگدان	انقیہ	Fire-place
دیگی پتلی	دیگی	کھٹ	Casket	ڈول	ڈول	دلو	Bucket
ڈیا	درج	حقہ	Basket	دیگ پتلا	دیگ	قدر	Kettle
ڈیا توکرا	سبد	طبق	Dish	دھکنا چھپنا	سرپوش	غطاء	Pot lid
رکابی	رکابی	صحکن	Water-cup	ڈبا	درجک	حقیقہ	A small round box
کٹورا		مشوبہ		کٹوری	کٹوری	مغرفہ	Saddle
بیکانہ ٹیکرا	کشلول	شلاق	A rolling-pin	صراحی	صراحی	صراحی	Flagon
بیلین	چوبہ	پوقاق	Wooden-pestle	کٹوری	پنگان	فنجان	
سوسل	کوبہ	دقاعہ		تیل کبرتن	روغن دان	مدھن	Oil-cellar
				اوکھی	جوغن	عادن	Mortar

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
سل	سنگ صلاہ	صلایہ	Slab	لگن	لگن	طست	A kind of large flat dish
کڑائی	پاتیل	طنجیر	Pan	مرتاب	بستو	بستوقه	Jar
کھری	طاہر	طاجن	An earthen frying-pan	نانہ	نثارغالین	انجانہ	A large earthen-pan
ٹھلیا	سبیرہ	جڑہ	Small-pitcher	ہانڈی	دیک گلی	برومہ	Pot
پکد ان	نفل دان	میزاق	A spittoon	(۱۵) متعلقات آب و آتش و آسیا			
دوری	رسن چاہ	ریشاء	Well-rope	کوئلہ	انکشت	فحم	Coal
گنوان	چاہ	بئر	Well	رالکھ	خالکتر	رماد	Ashes
جگت	اب چاہ	قفالبئر	Edge of the well	کھڑکی	آتشکاه	عجرات	A small stone
بانی	آب	ماء	Water	جلی	پیرہ آسیا	فیصلہ	Mill-peg
باسی	خینہ	بامت	Stale	رہٹ	ڈولاب	عجلہ	A cubical for drawing water
گرم پانی	آب گرم	حمیم	Hot	تازہ	تازہ	جدید	Water afresh
کھاری	آب شور	أجاج	Salt-water	ٹھنڈا	سرو	بارد	Cold
آگ	آتش	نار	Fire	میٹھا	شیرین	عذب	Sweet
گوشت	پاکہ دشتی	بعر	Fire-brand	گدلا	گھٹاک	سرق	Muddy, turbid
انگارہ	آتش پوکھ	جمرہ	A chafing dish	آپلا گدلا	پاکہ دشتی	خفی	Fuel
لکڑی	جوب	خشب		الاء	الاء	موقد النار	A lion-fire

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
چنگاری	آتشیزہ	شمار	Spark	صافی	دستال	جعال	A duster
ایندھن	ہیمہ ہیزم	حطب	Fire-wood	جلی	آسیا	رحی	Mill
بھو بھل	خزیر	ملاہ	Embers	جلی کا کھونٹا	دستہ آسیا	نزل لولک	Mill-peg
دھواں	دودھ	دخان	Smoke	دستہ			Tongs
(۱۶) اقسام طعام							
کھانا	خوردنی	طعام	Food	خاکینہ	خاہ ریزہ	عجده	A kind of dish
آٹا	آرد	طحن	Flour	پیوستی	قلہ	لبا	Rice water
بھات	بستہ	بھط	Boiled rice	پیچ	آبجوش	آبجوش	Rice grail, a kind of bread biscuit
پراٹھا	تفان	مطبق	Bread made of butter or ghee	کلیچہ	کلیچہ	کوک	Molasses
چپاتی	نان تنک	سرقاق	A thin cake of unleavened bread	دہی	جڑات ہٹ	تربیب	Curd
برہیزنی کھانا	برہیزانہ	مزورہ	Food of an abstinence	چکادہی	جڑات چکیرہ	حدید	Coagulated milk
اچار	آچار	مخلل	Pickle	پوری	چربک		A kind of cake fried in butter or ghee
بھاتی	طعام ماتم	وصیمہ	A kind of dish made of meat and rice boiled together	روکی	دوئی خشکناہ	جاف	Harsh or dried bread
چڑی	روغنہ	مروول	Cakes, rice with clarified butter	ستو پست	سویق		Parched grain reduced to meal made into a paste
چٹنی	چشتہ	لحوق	Sauce				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
ٹیم	زبان چیراغ	لسان السراج	Flame of a candle	مشل	مشل	مشل	Torch
گلگیر	گلگیر		Snuffers	(۱۸) اشیائے نشستی و خفتنی			
بیٹھک	نشنگاہ	مجلس	Seat	نیمد	خواب	نوم	Sleep
تخت	تخت	عرش	Throne	جاگنا	بیدار	يقظان	Wakeful A cloth thrown over the carpet to sit on, a floor cloth
قالیچہ	قالی	زلیہ	A small carpet	جازم	جام		Pillow
جوکی	صندلی	کرسی	Chair	تکیہ	بالش	مسندہ	Chair
پائے تخت	پائے تخت	دار السلطنہ	Capital	کرسی	زیر گاہ	کرسی	Cot
شطرنجی	شطرنجی	حنبلی	Carpet	چارپائی	پلنگ	سیکویٹر	Bed
نمدا	لکین	لبد	Felt	بچھونا	بستر	بساط	A small blanket
مسند چارپاش	دست		Cushion	کملی	گلیم	جلس	To wake
خوابگاہ	خوابگاہ	مٹوی	Sleeping closet	جاگنا	از خواب بختن	انقباض	Asleep
مسہری	پتہ خانہ	رکھہ	Mosquito curtains	(۱۹) متعلقات مکان			
توشک	نہالی	حشیتہ	Mattress	پتھر	سنگ	حجر	Stone
جٹائی	بوریا	حصیر	Mat	پاؤس	خو		Baked bricks
پتراوا	پتراوہ	کوة الفخار	Brick kiln				
ایڈکچی	خشت پختہ	اجر					

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
نیو	رک	اسکاس	Foundation	دپوہرا	بتکہ	کنیسہ	Temple
پشتکدو	ازارہ	اطار البيت	Buttress	دارالشفاء	بیمارستان	دارالمصی	Hospital
جھوپڑا	توارہ	خشتہ	Hut	قلعہ	قلعہ	حصن	Fort
ترخانہ	نہانخانہ	مطمورہ	Vault, lower story room on floor ground	یکمنزلہ	خانہ یک نشین		One-storied house
				دو منزلہ	خانہ دو آشیانہ	دو طبقین	Double-storied house
گرجا	کلیسہ	صومعہ	Church	جھروکا	پارکانہ	شباك	Lattice window
حمام	گرمابہ	حمام	Bathroom	چھت	بام	سقف	Roof
قیدی خانہ	زندان	سجن	Jail	کڑی	تیرہام	جذع	Rafter
کوٹھا	بام	سطح	An upper storey	چھتا	کوتار	ساباط	Family
ہیٹ کچی	خشت خام	لین	Unbaked brick	گھراٹا	تبار	بیت	Household
گارا	گلابہ	ملاط	Mud prepared and used as mortar	باش	ٹے	قصب	Bamboo
چونا	آہک	نورہ	Lime	گھاس	کاه	قیان	Grass
مٹی	خاک	تراب	Earth	کھنڈا	ستون	عماد	Pillar
دیوار	دیوار	حائط	Wall	سیڑھی	پایہ زردبان	مرقاہ	Step
گھر چوبی	خانہ سرا	داد بیت	House	سیر	نردبان	سلم	Staircase Stair-ladder
پتھر کا گھر	مکان نگین	موصوم	Stony house	دالان	دالان		Parlour
مسجد	مسجد	مسجد	Mosque	کھڑی		بیت	Room, chamber

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
جھوٹرا	دُکَانِجہ	دُکَان	Platform	سایبان	سایبان	.	Hall
دُپوڑھی	بالان	سَدَّہ	Threshold	آنگن	صحن	سَلَحَت	Yard
بچانک	درکھان	سَرَبَج	Gate	چوکت	آستانہ	اُسْکَفَہ	A door frame
پٹ	تختہ در	مَصْرَاع	The valve of a folding door	دروازہ در	بَاب	وَصِید	Door
تالا	کلیدانہ	مِخْلَاق	Lock	کواڑ	تختہ در	مِصْرَاعُ الْبَابِ	A wooden door which is on a pivot
میخ	میخ	وَتَد	Mail wedge	زنجیر	زنجیر	سِلْسِلَہ	Fetters
بازو	بازو در	عُضَادَہ	A door jamb	کنجی	کلید	مِفْتَاح	Key
بلی	بند در	مِنْوَلَج	Bolt	جھڑ	پردہ تفل	مُفْرَاشَہ	A kind of lock
بالافانہ	مطر	عَرْمَقَہ	Balcony, upper room	کھڑکی	دریچہ	خَوخَہ	Window
برآمدہ	سایبان	مُصَفَّہ	Verandah	بُجول	پاشتہ در	رِجْلُ الْبَابِ	A pivot upon which a door turns
شستیر	شستیر	الْجِدْجُ الْکَبِیْرُ	Beam	بینی	بینی در	سَرْتَاج	Bolt
برنگا	پڑوار	هَرْدِیَہ	A smah rafter	بینڈا	مترس	شِجَار	Niche, recess
چھپا	باران گیر	کُنَّہ	Gallery	طاق	طاق	طَاق	Shelf
چھپر	چپر	.	Thatched roof	مچان	رون	رِف	Mud plaster for wall
لکڑی	چوب	خَشَبَہ	Wood	کھگل	کھگل	سِیَّاع	Screen
فیلپایہ	پیلپایہ	.	Pillar	پردا	پردہ	سِیَّارُ	English fan
سیرھی	زینہ	دَرَجَہ	Stair-ladder	انگریزی چھپا	باو فر	خِیش	
نرسی	زیرگاہ	کُرسی	Chair-atep				

اُردو	فارسی	عربی	انگریزی	اُردو	فارسی	عربی	انگریزی
پرنالہ	ناودان	میزاب	Drain, gutter	پوتا	سیم گل		Shoe-man
سند آس	چاہ مبرز	کدیاں	Vat, cistern	چلوون	چن	ستاره	Lattice
ٹپتی لہ	کاژہ	قترہ	A matted shutter	غسلخانہ	غسلخانہ	مغتسل	Bath
محراب	محراب	محراب	Arch	موری	موری	مسئلہ الماء	Drain, gutter
الماری	الماری		Almirah	چوبچہ	سجلاں	بالوعہ	Necessary
(۲۰) اسباب نوشت و خواند							
چھری	کارو	سیکین	Knife	پرطمانا	آموختن	تعلیم	To teach
دوات چلانی	دوات آشور	محروک		دوات	آمہ	نوں	Inkstand
روشنائی	مرکب	مداد	Ink	دوب	یک قلم برد	مددہ	A dip in dye or colour
ورق	ورق	ورق	Leaf	کاغذ	کاغذ	قراطاس	Paper
کلک	کلک	یراعہ		قلم	خامہ	قلعہ	Pen
قطزن	قطزن	مقط	A pin or peg on which pens are cut	قلم پرکا	قلم پر		Quill pen
قلمہ اش	کارو	سیکین	Penknife	قلم پاک	قلم پاک کن	دقیعہ	
دملی	کاغذ چسپاں		Lines for writing, ruler	قلمدان	قلمدان	مقلمہ	Pen case
سٹر	ستارہ	مسطار	Lines for writing	سٹر	سٹر	سطر	Line
قینچی	گماژ	مقراض	Scissors	شکفہ	شکفہ		Boards in which binders press
چٹھی	خط	کتاب	Letter	کتاب	کتاب	کتاب	book

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پڑھنا	خواندن	قراءة	To read	لکھنا	نوشتن	رَکَمَ	To write
لکھانا	نویانیدن	اِسْتِکْتَابَ	To teach to write	مشق	مُسابَقَة		Practice
مرا	مهر	مِصْقَلَه	The instruments with which native papers are polished	اصلاح	اصلاح	اِصْلَاح	Correction
مدرسه	مدرس	مَدْرَسَة	Academy	مکتب خانہ	مکتب خانہ	مَكْتَبْ خَانَه	School
شاگرد	شاگرد	شَاغِرِد	Pupil	اسکول	مدرسہ	مَدْرَسَة	
جدول	جدول	جَدْوَل	Lines, drawing books for margin	بیت	بید	بَیْد	Cane
چھڑی	چوبتعلیم	قَضِیْب	Stick	نصیحت	پند	نَیْصِیْحَت	A moral
مارپیٹ	زدوکوب	ضَرْب	Drubbing	پنسل	.	.	Pencil
چھٹی	.	فَرَاغ	Vacation, leave	شنگرن	شنگرن	شَنْجَرُون	Vermilion
سلیٹ	.	.	Slate				
(۲۱) اشیائے آرایش و زیورات							
آرسی	آئینہ	مِرآت	A mirror (particularly worn on the thumb)	بازوبند	بازوبند	بَازُوْبَنْد	An armlet
ارگیا	پرگنہ	غَالِبِیَہ		بلاق	بلاق	خُرَام	An ornament worn on the wrist
	مخلوق			پہنچی	دستینہ	شَوَالِی	

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
چوڑی دست بجن وقف	سیندر شنگرن شقره	Red lead a minium	A kind of bracelet	کرہ	پاء برجن خلخال	An ornament worn on the ankles	A box for holding antimony
سردانی سردان مکحلہ	کنکن دست بجن سوار	Jewels, ornament	Looking-glass	گنا	زبور حلی	Black powder with which the teeth are tinged	A composition of perfume flour, &c., used to rub the body with
سولنگار ہرقت	مستی مسی السنون سود	Black powder with which the teeth are tinged		دوتون	مسواک	Tooth brush	
آئینہ آئینہ مرآت	نقہ طلق بینی بر مام	A ring for the nose worn by women		پان	برگ تنبول در زنبول	Betel leaf	
بجنا غازہ غازہ	سنگار آرش زینت	Decoration	An ornament worn on the forehead	انگوٹھی انگشتری خانم		A ring worn on the finger	
بالا گوشوارہ قرط	ہنسی طوق گلو طوق			کرہ	پاء برجن سوار	A wring worn on the wrist	
بتانہ دستینہ سوار	ککھی شاد مشط	Comb	Antimony A piece of wire for tinging the eyelids with, a colsnium				
پاکل پاء برجن خلخال							
ہیکا نیمہ							
جیل زبور گلو دشاح							
سرمہ سرمہ مکحل							
سلانی میل سرمہ مکحل							

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
گھونگر	زنگہ	قَلَقْلَه	Name of an ornament worn round the ankles with bells fastened to it	ٹیکا	قشقہ	قشقہ	A mark or marks made on the forehead by Hindus
منجن	.	سُنُون	Tooth powder, dentifrice	ہیکل	ہیکل	.	An ornament worn around the neck
منجھری	خنا	خِنا	Myrtle	بار	بار	وشاح	Lamp black
کاجل	دودھ	.	Lamp black	بار	بار	عقد	
(۲۲) اشیاء پوشش							
آستین	آستین	کُم	Sleeves	کما	گولہ گریلا	عروہ	A piece of cloth
ازار بند	شلوار بند	تکہ	The string with which drawers are tied	ایرہ	ایرہ	ظہارہ	
انگیا	بازنگ	.	Stays, bodice.	استر	استر	بطانہ	The outer fold of a double garment
اون	پشم	صوف	Wool	ارہنی	داسنی	خمار	A small sheet
بانات	سقرات	جوخ	Bonnet	بالا پوش	شاوچہ	لحاف	Quilt coverlet
برقع	رو بند	برقعہ	Veil	بانہ	حنو گل بند	.	
بقچہ	جامہ پچ	صوان	Wrapper	بنل	کڑھو خشتک	لینہ	
پانجامہ	شلوار	سواویل	Pantaloons	بھرتی	آگن	خشو	
پٹاری	.	جوتہ	A small basket	پٹارہ	.	سَلَّہ	A large basket
پگڑی	رستار	عمامہ	Turban	پٹکا	کر بند	نطاق	Girdle belt

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پینی	پینگی	قُطْنی	Quilted or stuffed with cotton	لنگوٹی	قیزہ	.	A cloth worn between the legs to conceal the privities
تھان	توب	طافہ	Loop	محرمات	جامہ رازہ	مستہم	Thick cloth
ٹوپی	کلاہ	تاجہ	Cap	گاہر	سفت	نخین	A kind of jacket
جامہ والی	جامہ خانہ	عیبہ	A kind of cloth with flowers interwoven	سیرانی	نیم جامہ	.	A kind of quilt
جنیو	زینار	زُفَّار	The Brahmanical threat	نہالی	زیراٹن	حشیشہ	A hat, a cap
چادر	چادر	رداء	Sheet	ٹوب	گھونہ	طاتی	A kind of short drawers
چاک پیر	چاک پیر	.	Embroidery on muslin or cloth	جانگیا	تنبان	تنبان	Shoe
چکن	سوزنکار	.		جوتی	پاپوش	نعل	
چھوٹی	تافہ	استبرق		چادر کیٹی	رگوئی	ریطہ	
دولائی	دوڑھی	یر تاق		چیکن	چیکن	قباء	A kind of coat
رینجات	رینجات	گفتہ	Border	چیمینٹ	جامہ بڑا	دشتی	Chintz
کرتی	نیم تنہ	بجول	A waistcoat for woman	درباری	کپڑا	دست ساری	The clothes for Court
کمل	پلاس	کساء	Blanket	ساری	سارہ	.	A kind of dress
کنٹھا	کجک	.	Collar	گرتا	بیراہن	قبض	A waistcoat
کھنڈری	زند	دلق	A beggar's bedding	کلی	تریز	دخویض	A small blanket
گھونگھٹ	پردہ زنبوری	برقعہ	Veil	کلی	گھیم	جلنس	A rag, a piece of cloth
لتا	لشہ	خرقہ	A rag, a piece of cloth				

انگریزی	عربی	فارسی	اُردو	انگریزی	عربی	فارسی	اُردو
Spinning wheel	دورہ	چرخہ	چرخہ	An axe, hatchet	فاس	برجوشین	کھاڑی
The string of a bow	وشر	زہ	چلہ	A carpenter's chisel	مُثَقَب	آئیکہ	روکھانی
A large knife	ساطر	دشنہ	چھرا	Scissors	مقراض	گاز	قینچی
Milk pail	مدقہ	پازنگ	دھنکی	The eye of a needle	سم الخياط	چشم سوزن	ناکا
A shoe-maker's knife	مجلب	گادو دوشہ	دھنی	Thimble	خنیفہ	مہجن	انگشتانہ
A packing needle	شفرہ	نشر کردہ	راپی	Spinning wheel	مہجن	خنیفہ	ارنی
Scabbard sheath	سوا	جوال روز	سوا	Javelin	مہجن	جوگین	اومنی
Bow	قرا ب	نیام	کاٹھی	An axe of the masons	حربہ	ژوبین	برجھی
An instrument for cutting grass for horses	قوکس	کمان	کمان	The point of an arrow	قلم	تیشہ معمار	بسوی
Connon ball	کھوپا	رنبہ	کھوپا	Flint	نوک نیزہ	سنان	بھال
A small ball	گولہ	توپ بندہ	گولہ	A blow pipe	سنگ پھان	قداح	پتھری
Rod, stick	گھنٹی	زنگہ	گھنٹی	A tube for discharging arrows	آتش روز	منفخ	پھکنی
Anvil	لاٹھی	چوبدنی	لاٹھی	Arrow	سبطانہ	سبطانہ	تفنگ
A small hammer	سنائی	سندان	سنائی	A drawn sword	سہم	سہم	تیر
	گرز	گرز	گرز	The match of a gun	سینف مسلول	سینف مسلول	تنگی تلوار
	ہتھوری	چکش	ہتھوری	A potter's wheel	فتیلہ	فتیلہ	توڑا
							چاک

انگریزی	عربی	فارسی	اُردو	انگریزی	عربی	فارسی	اُردو
Mourning dress	حکاد	جامہ تلخ	ماتمی کپڑے	Pattens	قَبَاب	نیلین چوین	کھڑاؤن
Muslim	شَف	پاچہ پاپک	نمل	A button	زیر	بندہ	گھنٹی
Thin cloth	رَقِیق	باریک	مہین کپڑا	A kind of cloak	لبادہ	فرگل	لبادہ
Dirty cloth	دَسْتِی	چرکین	میلہ کپڑا	The cloth worn between the legs	فوطہ	لنگ	لنگی
(۲۳) آلات اہل حرفہ							
Gun	تفنگ	بندوق	تفنگ	Saw	منشار	آرہ	آرہ
Spear	نیزہ	بھالا	نیزہ	A bore worked with a string	مُثَقَب	سنبہ	برما
Lancet	نشر	پکھنا	نشر	File	سنبھل	سویاں	ریتی
Quiver	جعبہ	ترکش	ترکش	An axe, hatchet	کھڑاؤن	تیر چوینگان	کھڑاؤن
A sort of arrow blunt at the end	النصل	تنگہ	تنگہ	Yard	گز	گز	گز
Sword	حسام	تلیوار	تلیوار	Needle	سوزن	ابرہ	سوزن
Cannon	مدافعہ	توپ	توپ	Thread	رشتہ	رشتہ	رشتہ
Spinning wheel	مہجن	جوگین	جوگین	The hook or iron with which elephants are driven	مقمعہ	کبک	ہنکس
A wheel, a sharp circular missile, weapon	حلال القیہ	چکر	چکر	Razor	موسنی	موتراش	استرا
A small saw	منشارہ	آرہ	آرہ	Spear	نیزہ	نیزہ	نیزہ
An axe of the carpenters	منحِت	تیشہ	تیشہ	A famous trowel	مستحجہ	مستحجہ	کرنی

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
بھیمار	ساز جنگ	بسلک	Arms	گیتی	عصا شمشیر	مِقُول	A sword stick
سلخ خانہ	سلخ خانہ	دار السلاح	Magazine	گولی	گلولہ تفنگ	بُنْدَقَہ	Bullet
چھری	کار و کرنگ	سِکِکِن	Knife	گھٹہ	ورا	جَرَس	Ball
دھنکی	کمانچہ	مَنْدَقُفِیض	Bow	اٹھ	چوبستی	بھرا دہ	A stick, cudgel
دھال	پسر	جَنَدِ قَوْس	Shield	نہرنی	ناخن گیر	مَقْصَص	An instrument with which the nails are pared
ستالی	درفش	مَحْصَف	Awl, bodkin	نیزہ	نیزہ	رُخ	Spear
طینچہ	تفنگچہ	طَنْجَہ	Pistol	بھٹوڑا	تپک	نَطِیْش	A sledge, hammer
کسوٹی	محاک	مَحَاک	A touch-stone	سلائی	شک		A bow
کٹھا	کمان چوب	قَضِیب					
(۲۴) اثمار و میوه جات							
آٹو	شفتالو	خَوْخ	Peach	انگور	انگور	عَنْب	Grapes, pines
اخرنٹ	چارغز	جَوَز	A waennt	امروہ	کھٹوڑی		Guava
انبلی	انبلیہ	تَرہندی	Tamarind	بادام	بادام	لَوَز	Almond
انار بیلہ	شنباء			پستہ	پستہ	فُسْتَق	A pistachio nut
اوکھ	نیشکر	قصبہ السکر	Sugar-cane	بیل	شکل		The name of a fruit, tendril
آم	انبہ	اَنْبِج	Mango	پندکھوڑ	خرما	رُطَب	A kind of date
انجیر	انجیر	رَتِیْن	Fig	تربوڑ	ہندوانہ	جَمْبَب	Water-melon
انار	انار	رُفْمَان	Pomegranate	توت	توت	تَوْت	Mulberry

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
چھوہارا	خرما	تَمَر	Date	بیر	کنار	نَبَق	Plum
خوبانی	شکر بادام	مَشْمَش	Apricot	بھی	آبی	سَفْرَجَل	Quince
ولایتی بیر	جبلان	عَنْاب	Plum	پھوٹ	خیار دشتی	قِنْاءُ الْبَر	A kind of melon
گنا	نیشکر	قصبہ السکر	Sugar-cane	لیمون	ترنج	اَنْزَج	Orange
کیلا	طلم		Plantain	جروچی	نقل خواص حب السمنہ		A kind of nut
کھل	چکی		Jack apple	خربوزہ	خربزہ	بَطِیخ	Melon
منقی	مویز	زبیب	A kind of raisins	سیب	سیب	نَقَاح	Apple
نیبو	لیمون	لِیْمُون	Lemon	کجری	دستنبویہ	شَمَام	
بھلیندا	جامون		Black Berries	گولر	انجیر آدم	جَمَیز	Nil fig
کتچا	خام	فَجَاجَہ	Unripe	ناریل	نارگیل	نَارَجِل	Cocoanut
گٹھلی	خستہ	عُجَام	The stone of a fruit	نارنگی	نارنج		Orange
رس	افشردہ	عَصَاہ	Juice	کھوپڑا	منفرا جیل	لَبَّ التَّحِیل	The kernel of a cocoa-nut
بیٹھا	شیرین	حَلَو	Sweet	پھالہ	پالہ	فَالِصہ	Name of a fruit
کھٹھا	میخوش	مُر	A mixed taste of sour and sweet	کشمش	کشمش	قَشْمِش	Raisins
پال	خانہ رس		Device for refering fruits	پکا	پختہ	نَضِیج	Ripe
				چھلکا	پوست میوہ	قَشِی	Nut shell

۱۱ ولایتی بیر زندو شان میں کوئی مشہور چیز نہیں جو کہ عربی میں بق اور فارسی میں کنار لفظ کا اور غلاب کہ فارسی میں کھٹھکے میں معلوم نہیں مصنف نے اس بنا پر غلاب کے معنی ولایتی بیر کے لئے

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
کسیلا	زمنغ	عَفِصْ	Acid	کھٹا	ترش	حَامِضْ	Acid
(۲۵) باغ و اشجار و ما يتعلق بها							
خانہ باغ	بستان	حَدِيقَة	House garden	نرگس	زرگس	نُورِجِسْ	Anarcissus
پھلواڑی	گلزار	روضة گلزار	A flower garden	چنبیلی	.	ياسمين	Jasmin
پیر	درخت	شَجَر	Tree	بھاڑ	درخت کا ان	دَعْل	Bushes
ڈال	شاخ	عُصْبَة	Branch bough	بلخ	گلستان جنت	جَنَّتْ	Garden
بھنگی	سرشاخ	خُذْب	Sprout	برو	تاج و بن	اَصْل	Root
کیاں	گروز	کُرْوَة	Flower bed	ٹنسی	شاخچہ	عُصْبَة	Branch
بتی	برگ کوچک	وَرَقْ	Small leaf	تھالا	کولاب	نَشْرَبَة	The place at the root of a tree for holding water
پت بھاڑ	خزان	خَرِيف	Autumn	چتا	برگ	وَرَقْ	Leaf
کلی	غنچہ	زَهْر	Bud	ٹھونٹھ	درخت خشک	صَرِيف	Having its branches looped and leafless
پودھا	نوزال	فَسِيل	Sprout	پھول	گل	وَرْد	Flower
پھل پھل	نوباوہ	بَاكُوْرَة	First fruit	کاشا	خار	شَوَاك	Thorn
جابی جوی	پہن محلای	ظِيَان	Jasmine	پھل	باربر	تَمْر فَاكِهَة	Fruit
کیو کیو	کندی	درد الکادی	Keora flower				
گلدستہ	گلدستہ	مُشَقَّر	Nosegay				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پھلی	.	عِلَاقَةُ الثَّمَرِ	Cod, pod	گل لالہ	گل لالہ	شَقَارِقْ	Talip
کھٹا	بلخ خروس	عَرْدَلَة دِيك	An ornament worn with turban	گھٹا	بلخ و نیم ختن	حَرِيقَة عُظْمَا	Thick
				بھال	پوت خت	لِحَاء	Bark
گل شنبو گل شنبو				ڈالی	سبڈ طبق		A basket of fruit
(۲۶) متعلقات آسمان و دریا							
آسمان	چرخ سپر	سَمَاءُ فَالَك	Sky	چاند	ماہ	قَمَر	Moon
بدی	ابر	سَحَاب	Cloud	چاند کا گھڑا	ماہ پار	فَلَقَة الْقَمَر	Fig very beautiful
آمدی	تند بار	رَبِح	Gale, storm	چاندنی	ماہ تاب	فَكَرَاء	Moon beams
گھٹا	ابر سیاہ	مُكْفَهَر	Cloud	پہلی آفتاب	.	هَلَال	New moon
بجلی	درخش	بَرْق	Lightning	دھوپ	آفتاب	ضَمَر	Sunshine
برسات	برشگال	بَسَارَة	Rainy season	سمندر	دریا محیط	بَحْرُ الْحَيِط	Sea
جھڑی	باران	ذَيْمَة	Continued rain, showers	بہا	سیلاب	سَيْل	Flood torrent
پھوہار	ارکاک	طَل		باندھ	بند آب	سِکَر	Embankment
دھارا	جاریان آب	نَاصِفَة	Current, stream	لگان	کشتی گاہ	مَرْقَاة	Harbour
بھبھلا	غنچہ آب	حَبَاب	Bubble	ریتا	کوراب	سَرَاب	Mirage
لولا	تگرگ	بَرَد	Hail stone	ٹاپو	آواک	جَزِيرَة	Island
کھاسا کھاسا	تار سیخ	صِيَاب	Fog, mist	ناؤ	کشتی	سَفِينَة	Boat
سورج	آفتاب	شَمْس	Sun				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
گر جنا	منہ رعد		Thunder	بالو	ریگ	سَمَلْ	Sand
بوند	چکہ قطرہ		Drop	سوج	آنجیز	مَوْج	Wave
بوچار	شکر پلان	رشاش الطیر	Splutter	جہاز	جہاز	مَرْکَبْ	Ship
مینہ	باران	مَطَر	Rain	ڈونگی	سُنِک	قَارِبْ	Canal
آبریز	آبریز	مَصْبِ الْمَاءِ	Ferry boat	گاہری ناؤ	کشتی گاہ	مِعْبَر	Landing place
برد	برن	قَلْبْ	Ice, snow	گھاٹ	گاہ آب	مِعْبَر	Sail
اوس	شبنم		Dew	پال	بادبان	جَل	Water distributed to thirsty travellers during the first 10 days of Moharrum
تارا	اختر	نَجْم	Star	سبیل	آنجیز		
سوج گن	گرفتگی آفتاب	کُوف	Solar eclips				
ککشان	ککشان	حِجْرَة	Milky way				
چاند گن	ماہ گرفتگی خسوف		Lunar moon				
چاندنی	شب تاب	لَیْلَة صَاحَة	Moonlight night				
چاندنی چاند	بدر		Full moon	ترائی		یَرْغِیل	Stream
دریا	دریا	نَہَر	River	جھڑا	چشمہ	عَیْن	Spuddle
بارش	جوش	مَوْج	Flood	ڈبرا	غار بکری	حِثّی	Dip, dive plunge
بھاٹا	کشتی	جَزَر	Ebb-tide	گھاٹ	آبغور	مَشْتَب	Ferry, quay
مجنور	گرداب	وَرطَة	Whirlpool	پیرا	سل	طَوْن	Raft
دھنک	نوشہ	نُوشَة	Rainbow	پتوار	نوشہ	سُکّان	Helm, rudder

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
نال جھیل	آبگیر	عَدِیْر	Tank	حوض	آبدان	حَوْض	Cistern
جھالا	پانی کا پھوٹنا	نُقْضَة	Shower	سوتا	ساقانہ	خَلِیج	Spring, rivulet, fountain
(۲۷) امراض							
آدھاسی	درد نیم سر	سَر شَقِیقَة	Headache to the half head	بفا	سبوسہ	حُزّاز	Bile
احیرن	تخمہ	هَيْضَة	Cholera	پتی	ایر	شَرِی	Gonorrhea
باد	آتشک	نار فاری	A venereal disease	پرسو	سوزاک	حَوْثَة الْبَوْل	A disease of the eye
برانا	دوسینہ	کَا بُوْس	To talk in one's sleep	پچلی	گل دیدہ	بِیاض الْعَیْن	Ulcer, sore
پتھری	سنگ	حَصَا الْبَلَدَانَة	Stone in the bladder	بھوڑا	بناؤ	دُمَلْ	Splenity
برمال	سودیدہ	سُوء الْمَقْلَبِ	Sore, pimple	تاب	بہاری	بَرْمُوزِ الْقَلْبِ	Throbbing
پکڑیا	ریش	قَرَحَة	A pimple	تپک	تیرکشی	زخم	A speck on the eyes
پچسی	چوشت	بُشْر	Dysentry	تیور	تیرگی	چشم	Dropsy
بیچش	بیچش	مَغْص	A hectic fever	جالا	سپیدہ	سُبُل	Ague
تپق	بج	بَارِک	Tortion fever	جلندہ		اِسْتِسْقَاء	
تجاری	زور	اَفْکَن	Shooting pain	جورٹی	تپ	لَرْزَة	
ٹیس	تیرکشی	ضَرْبَان	To vomit, nausea	جھڑی	بجاری	خَفِیفَة	
آبکائی	بہم	اَلْبَوْل	Fever	چک	سوزاک	لَذَع	
اکوئی	دوباب	لِی		دوندہ	روزگوری	جَهْر	
بخار	تپ	حُثّی		ریگنی	کچوک	عَرِیْقُ النَّسَاءِ	

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
سیتلا	چیچک	جدری	Small-pox	دُمل	دُمل	دُمل	Night Blindness at night
کانور	یرقان	یرقان	Jaundice	رتندی	شب کوری	عشاء	
کھلی	خارش	حکجوب	Itch	سُخ بادا	سُخ بادا	حصرت	
متلی	دشور	غثیان	Vomiting	فیل پازن	پیل پا	داء الفیل	Elephantitis
مروڑ	کناک	مخص	A twisting of the bowels	کھانی	سرفه	سعال	Cough
ناخنہ ناخنک	ظفرہ			مانڈا	تم	غشادہ	A speck on the eye
نکیر خون بینی	رعاف			مرگی	صومع		Epilepsy
جھوگا	آتم الصبیان			مستہ	آرخ	ٹولول	Wart
جھابین	کلف			نارو	رشته	العرق المرقی	
جُل	خارش	حکک		بجکی	بجک	فواق	Hiccup
(۲۸) ادویه							
آبنوس	آبنوس	آبنوس	Ebony	آلو بخارا	آلو بخارا	اجاص	A kind of plum
آنولہ	آملہ	آملہ		اہرک	سارہ زمین	طلق	Talc
اجودہ	حم کرفس	برک کرفس	Paraley	اچاٹن	ناخوره	بزر البزیر	The seeds of a plant of the dill kind
ارنڈ	بید انجیر	خروع	Caster tree	اسپنولہ	اسپنولہ	بزر قطونا	Seeds of a fleamortor plaitain
اسپند	اسپند	خرمل		افیم	ہائل	افیون	Opium
اگر	اگر	عود	Wood of aloes	الاجبی	قاقلہ	ہیل	Cardamom
املاس	خیار چنبر	خیار شنبدر	Cassia				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
انجن	سرسہ	کحل	Colocynth	کٹ	کوشندہ	قسط	Name of a medicine
اندکھیل	خیزہ تلخ	حظیل	Dry ginger	نرکچور	کندور	نرک بناد	The name of a poisonous plant or drug
بوت کٹارا	اشتر فار	اشتر غار	Name of a thistle of which camels are fond of	کستوری	مشک	مسک	Musk
باہرنگ	ہرنگ کابی	برنجہ کابی		کلونجی	سیاہ دانہ	شونیز	The name of a medicinal seed
بارنگ	برنگ	لسان الحمل		کوکرتشا	سامرخ	کما وکما	
نچ	اگرکی	وجہ	Onis root	کیوڑا	کادی		The name of a flower
بنسچون	تاشیر	طباشیر	The finger of the bamboo	اندر جو	نیل	نیشک	
دونام واد	مردنگوش	مردنگوش		ایلو	صبر	صبر	
رکت چن	صندل	الصندل	Red sandal	بابونہ	بابونہ	بابونہ	
سجی	شخار	قلہ	Alkali	باکھر	سندل	الطیب	
سکپا	مرگ موش	سم الفار	Arsenic	بلی لوٹن	پورنگیو	بادر نجوہ	
سواکھی	سنگ	شالی		خاکشی	خاکشو	خشبہ	Name of a poisonous plant
سوف	بادیاز	بادیاز	Anise seed	دستورا	تاوہ	جوز فائل	
عشق	عشق	بیمہ		ریونہ چینی	ریونہ چینی	راوند	Rhubarb
کندری	پیاروشی	بصل		سندھین	کف	دیازید	Foam of the sea
کپور	کافور	کافور	Camphor	سورج گھی	آفتاب پست	اذرکون	Sun flower
				سونٹھ	شنگویر	زنجبیل	Dry ginger

انگریزی	عربی	فارسی	اردو	انگریزی	عربی	فارسی	اردو
(۲۹) اعداد							
Eighteen	ثمان عشر	هجده	اٹھارہ	One	واحد	ایک	ایک
Nineteen	تسع عشر	توزده	انہول	Two	اثنان	دو	دو
Twenty	عشرون	بیست	بیس	Three	ثلاث	تین	تین
Twenty-one	واحد وعشرون	ایک و بیست	ایک و بیس	Four	اربع	چار	چار
Twenty-two	اثنان وعشرون	دو و بیست	دو و بیس	Five	خمسة	پنج	پنج
Twenty-three	ثلاث وعشرون	سه و بیست	سہ و بیس	Six	ستة	شش	چھ
Twenty-four	اربع وعشرون	چار و بیست	چار و بیس	Seven	سبعة	ہفت	سات
Twenty-five	خمسة وعشرون	پنج و بیست	پنج و بیس	Eight	ثمان	ہشت	آٹھ
Twenty-six	ستة وعشرون	ست و بیست	ست و بیس	Nine	تسع	نہ	نو
Twenty-seven	واحد وعشرون	ایک و بیست	ایک و بیس	Ten	عشر	دہ	دس
Twenty-eight	اثنان وعشرون	دو و بیست	دو و بیس	Eleven	احد عشر	ایزده	گیارہ
Twenty-nine	ثلاث وعشرون	سہ و بیست	سہ و بیس	Twelve	اثنان عشر	دوازده	بارہ
Thirty	اثنان وعشرون	دو و بیست	دو و بیس	Thirteen	ثلاث عشر	سيزده	تیر
Thirty-one	واحد وعشرون	ایک و بیست	ایک و بیس	Fourteen	اربع عشر	چارده	چودھ
Thirty-two	اثنان وعشرون	دو و بیست	دو و بیس	Fifteen	خمسة عشر	پانزده	پندرہ
Thirty-three	ثلاث وعشرون	سہ و بیست	سہ و بیس	Sixteen	ستة عشر	شانزده	سولہ
Thirty-four	اربع وعشرون	چار و بیست	چار و بیس	Seventeen	سبعة عشر	ہفده	سترہ

انگریزی	عربی	فارسی	اردو	انگریزی	عربی	فارسی	اردو
A kind of paste	نشا	نشا	نشا	Lead	سرب	سیرہ	سیرہ
	نشا	نشا	نشا	Nutmeg	شیرین	شیرین	شیرین
	نشا	نشا	نشا		کوک	کوک	کوک
	نشا	نشا	نشا	A medicinal gum	کثیرا	کثیرا	کثیرا
	نشا	نشا	نشا	Strychnia	کچ	کچ	کچلا
Disease	بیماری	بیماری	بیماری	Martial vitriol	کس	کس	کس
Physician or Doctor	طبيب	پیشک	پیشک	Shafflower	کسم	کسم	کسم
Ochre	مغرة	مغرة	مغرة	Saffron	کوبایلی	کوبایلی	کوبایلی
Litharge	مردارنگ	مردارنگ	مردارنگ		کبیر	کبیر	کبیر
Liquorice	ملحی	ملحی	ملحی	Name of a gum	گول	گول	گول
Myrtle	منجدي	منجدي	منجدي	Gallnut	مازول	مازول	مازول
	نوت	نوت	نوت	Name of a drug used for dying red	مجید	مجید	مجید
Blue vitriol	نیلا	نیلا	نیلا	The Indian gooseberry	کو	کو	کو
Orpiment	برتال	برتال	برتال		موتھا	موتھا	موتھا
Ivory	باجی	باجی	باجی	A kind of grass	مین	مین	مین
Patient	بیمار	بیمار	بیمار	Name of a fruit used in medicine	جوز	جوز	جوز
Druggist	دارو فروش	دارو فروش	دارو فروش				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پینتیس	سی و پنج	خمسة وثلاثون	Thirty-five	تیرہ	بچہ و ستر	ثلاث و سبعون	Fifty-three
چھتیس	سی و شش	ستة وثلاثون	Thirty-six	بتر	بچہ و چار	اربع و سبعون	Fifty-four
سینتیس	سی و ہفت	سبع و ثلاثون	Thirty-seven	تتر	بچہ و پنج	خمسة و سبعون	Fifty-five
اڑتیس	سی و آٹ	ثمان و ثلاثون	Thirty-eight	چوتتر	بچہ و شش	ستة و سبعون	Fifty-six
انناہیس	سی و ن	تسع و ثلاثون	Thirty-nine	پچھتر	بچہ و ستر	سبع و سبعون	Fifty-seven
چالیس	چلہ	اربعون	Forty	چھتر	بچہ و اسی	ثمان و سبعون	Fifty-eight
اکتالیس	چل و یک	احد و اربعون	Forty-one	ستتر	بچہ و پچاس	تسع و سبعون	Fifty-nine
بیالیس	چل و دو	اثنا و اربعون	Forty-two	اٹھتر	بچہ و چھاس	عشر و سبعون	Sixty
تینتالیس	چل و س	ثلاثة و اربعون	Forty-three	انناہتر	بچہ و اسی	الحدا و سبعون	Sixty-one
چوالیس	چل و چار	اربع و اربعون	Forty-four	اشی	بچہ و اسی	اثنان و سبعون	Sixty-two
پینتالیس	چل و پنج	خمسة و اربعون	Forty-five	اکاشی	بچہ و اسی	ثلاثة و سبعون	Sixty-three
چھیالیس	چل و شش	ستة و اربعون	Forty-six	بیاشی	بچہ و اسی	اربع و سبعون	Sixty-four
سینتالیس	چل و ہفت	سبع و اربعون	Forty-seven	تراشی	بچہ و اسی	خمسة و سبعون	Sixty-five
اڑتالیس	چل و آٹ	ثمان و اربعون	Forty-eight	چوراشی	بچہ و اسی	ستة و سبعون	Sixty-six
انچاس	چل و ن	تسع و اربعون	Forty-nine	پچاشی	بچہ و اسی	سبع و سبعون	Sixty-seven
پچاس	بچہ و ستر	خمسون	Fifty	چھیاشی	بچہ و اسی	ثمان و سبعون	Sixty-eight
اکیاون	بچہ و اسی	احد و خمسون	Fifty-one	ستاشی	بچہ و اسی	تسع و سبعون	Sixty-nine
بادن	بچہ و اسی	اثنا و خمسون	Fifty-two	اٹھاشی	بچہ و اسی	عشر و سبعون	Seventy

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
اکھتر	ہفتاد و یک	احد و سبعون	Seventy-one	نواسی	ہشتاد و دو	ثبع و ثمانون	Eighty-nine
بتر	ہفتاد و دو	اثنا و سبعون	Seventy-two	نوشے	نود	اربع و ثمانون	Ninety
تتر	ہفتاد و س	ثلاثة و سبعون	Seventy-three	اکا نوے	نود و یک	احد و ثمانون	Ninety-one
چوتتر	ہفتاد و چار	اربع و سبعون	Seventy-four	بانوے	نود و دو	اثنان و ثمانون	Ninety-two
پچھتر	ہفتاد و پنج	خمسة و سبعون	Seventy-five	ترانوے	نود و س	ثلاثة و ثمانون	Ninety-three
چھتر	ہفتاد و شش	ستة و سبعون	Seventy-six	چورانوے	نود و چار	اربع و ثمانون	Ninety-four
ستتر	ہفتاد و ستر	سبع و سبعون	Seventy-seven	پچانوے	نود و پنج	خمسة و ثمانون	Ninety-five
اٹھتر	ہفتاد و اسی	ثمان و سبعون	Seventy-eight	چھیانوے	نود و شش	ستة و ثمانون	Ninety-six
انناہتر	ہفتاد و اسی	اثنان و سبعون	Seventy-nine	سانوے	نود و ہفت	سبع و ثمانون	Ninety-seven
اشی	ہشتاد	ثمانون	Eighty	اٹھانوے	نود و آٹ	ثمان و ثمانون	Ninety-eight
اکاشی	ہشتاد و یک	احد و ثمانون	Eighty-one	ننانوے	نود و ن	تسع و ثمانون	Ninety-nine
بیاشی	ہشتاد و دو	اثنا و ثمانون	Eighty-two	سوا	صد	مائة	Hundred
تراشی	ہشتاد و س	ثلاثة و ثمانون	Eighty-three	سوا سو	صد و پچاس	مائة و خمسة و عشرون	One hundred and twenty-five
چوراشی	ہشتاد و چار	اربع و ثمانون	Eighty-four	دویس سو	صد و پچاس	مائة و خمسة و عشرون	One hundred and fifty
پچاشی	ہشتاد و پنج	خمسة و ثمانون	Eighty-five	اکیس سو	صد و پچاس	مائة و خمسة و عشرون	One hundred and seventy-five
چھیاشی	ہشتاد و شش	ستة و ثمانون	Eighty-six	دو سو	مئید	مئید	Two hundred
ستاشی	ہشتاد و ستر	سبع و ثمانون	Eighty-seven	تین سو	سئید	ثلاث مئید	Three hundred
اٹھاشی	ہشتاد و اسی	ثمان و ثمانون	Eighty-eight	چار سو	چار مئید	ارب مئید	Four hundred

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پانچ سو	پنج صد	خمس مائة	Five hundred	پانچواں	پنجم	خامس	Fifth
چھ سو	شش صد	ست مائة	Six hundred	چھٹا	ششم	سادس	Sixth
سات سو	ہفت صد	سبع مائة	Seven hundred	ساتواں	ہفتم	سابع	Seventh
آٹھ سو	ہشت صد	ثمان مائة	Eight hundred	آٹھواں	ہشتم	ثامن	Eighth
نو سو	نہ صد	تسع مائة	Nine hundred	نواں	نہم	تاسع	Ninth
ہزار	ہزار	الف	Thousand	دسواں	دہم	عاشد	Tenth
دو ہزار	دو ہزار	اثنان	Two thousand	گیارہواں	یازدہم	حادث	Eleventh
تین ہزار	سہ ہزار	ثلاث	Three thousand	بارہواں	دوازدہم	ثالث	Twelfth
چار ہزار	چار ہزار	اربع	Four thousand	تیرہواں	سیزدہم	رابع	Thirteenth
دس ہزار	دس ہزار	عشرون	Ten thousand	چودھواں	چار دہم	رابع عشر	Fourteenth
بیس ہزار	بیس ہزار	اثنان عشر	Twenty thousand	پندرہواں	پانزدہم	خامس عشر	Fifteenth
لاکھ	صد ہزار	مئة الف	Hundred thousand	سولہواں	شانزدہم	سادس عشر	Sixteenth
دس لاکھ	دہ لک	عشرة الف	Million	سترہواں	ہفتم دہم	سابع عشر	Seventeenth
کروڑ	صد لک	مئة الف الف	Tens of million	اٹھارہواں	بیس دہم	ثامن عشر	Eighteenth
دس کروڑ	دہ صد لک	عشرة الف الف الف		انیسواں	توزدہم	تاسع عشر	Nineteenth
پہلا	یکم	اول	First	بیسواں	بستم	العشرون	Twentieth
دوسرا	دوم	ثانی	Second	اکیسواں	بست یکم	الحادي عشر	Twenty-first
تیسرا	سوم	ثالث	Third	بایسواں	بست دوم	الثاني عشر	Twenty-second
چوتھا	چهارم	رابع	Fourth	تیسسواں	بست سوم	الثالث عشر	Twenty-third

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
چوبیسواں	بست و چہارم	الرابع والعشرون	Twenty-fourth	چھبیسواں	بست و چھم	الستين والعشرون	Twenty-sixth
پچیسواں	بست و پنجم	الخامس والعشرون	Twenty-fifth	چھیسواں	بست و ششم	السادس والعشرون	Twenty-sixth
ستائیسواں	بست و ہفتم	السابع والعشرون	Twenty-seventh	اٹھائیسواں	بست و ہشتم	الثامن والعشرون	Twenty-eighth

(۳۰) اقسام رنگ

رنگ	رنگ	رنگین	رنگین	مصبوغ	Coloured painted
اُجلا	سپید	أبيض	White	White	Whiteness
پیلا	زرد	أصفر	Yellow	Yellowish	Yellowish
لال	سرخ	أحمر	Red	Redness	Redness
سُرمی	سُرمی	كحلي	The colour of antimony greenish	Deep red	Deep red
چٹا	پرسید	يقق	White	Deep yellow	Deep yellow
کالا	سیاہ	أسود	Black	Blackness	Blackness
سُندھ	زراند	مذہب	Golden	Greenness	Greenness
ہرا	سبز	أخضر	Green		

(۳۱) ساز و سرود و نغمہ

راگ	سرود	نغمۂ	Music	بانسلی	نغمۂ	Flute

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
ارگن	ارغنون	.	Organ	نقارا	کوس	نُوبِت	Kettledrum
ترہی	سُرناے	.	Charisi	دُنگا	کوس	نُقَّارَة	A double kettledrum
دُصول	دُہل	طَبْلُ	Drum	کھجری	دائرہ خُرد	دَقِیف	A small tourmaline
ناچ	پاکوبی رقص		Dance	نقارخانہ	نوتخانہ	بیت النوبت	The place at the porch of a place where drums are beaten at intervals
تنبورا	دنبورہ	طنبورَة	A guitar with six wires or strings	شنامی	شامالی	نَقِیر	A kind of musical pipe
جھانچ	سُنج	صنج	Cymbal				
دُف	دائرہ	دُف	Tourmaline				
(۲۲) متعلقات کشتی و جنگ							
اکھاڑا	جُزک	مُصَرَع	A place made for wrestling	سوار	سوار	رَاکِب	Rider
دُنگا	شنا	سَبَلَة کَلَاوَر		شجاع پیلون	ولیر	شُجَاع	Hero
دُیرا	خُرقا	خُیمَة	Tent	شور	غریو	صیاح	Noise
لہارگی پرواہ	خطا گدار	جوان		قید	بند	اَسْکَر	Imprisonment
رسالہ دار	سپید	قَائِد	A command-er of a troop of horse	کشتی باز	کشتی باز	مُصَابَح	Wrestler
رن	نبرد گاہ	مُحَرَّک	Battle, war	کمک	باری	إِعَانَة	Aid, assist-ance
رہبر	راہ دان	دَلِیل	A guide	کوٹ گڑدا	دُژ	قَلْعَة	A fort
زہ پویش	زہ پویش	مَدْع	Clad in coat of mail	گہار	جربک	حَلَبَة	A fight with club, stick
سنگ	آہون	نَقَب	Underground passage				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
مُجھرا	ساجہ	.	A small shot	گھیل	زخمی	مُجْرَد	Wounded
لات	لکد	دُکْلَة	A kick	شکر	شکر	عُسْکَر	Army
لوٹا	غارت خوردہ	مُضْهَب	Plundered	لوٹا	کُنا	نُجُون	To cover with blood
Store of grain laid in for an army	مِلْکری	مِیل	A club used to exercise within the manner of dualile belts	نشانہ	آماج	هَدَف	A mark hut
Priming powder	چاشنی			زہ	زہ	دُوع	Armour
Soldier	سپاہی	لشکری		سونا	کنک	دُبُوس	Club, mace, pestle
Troop	گول	گروہ		شک	شک		
Prisoner	قیدی	بندی		غول	گروہ	فُوج	
Wrestling	کشتی	مُصَارَعَة		کشتی	کشتی	مُصَابَح	
A small fort	گھات	کمین		گھات	کمین	مَکَم	
Wound	گھٹا	زخم		گھٹا	زخم	جُرح	

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
مار مار	دھاوازد	إغتراب	Overrunning an enemy's country	نہتا	بے سلاح	أَعْمَلُ	Unarmed
				ہتھیار بند	سلاحور	سَلَحُور	Armed
ملاپکشی	آشتی	سِلْم	Agreement	برکارہ	ایچی	جاسوس	Messenger
نشان بردار	علمدار	حامل العلم	Standard bearer	پیادہ	پیادہ	رَجُلُ	Footman
(۳۳) ظروف زمان							
آج	امروز	اليوم	To-day	رات	شب	ليلى	Night
کل	دی	أمس	Yesterday	اندھیری	شب تار	دجور	Dark night
پرسوں	پریروز	قبل أمس	Day before yesterday	چاندنی	متاب	ليلى الصبح	A moon-light night
اترسوں	پتیر پتیر	قبل يومين	The third day past	چاند رات	شب بلبل	غیر	Night of the moon's first appearing
کل	فردا	عَدَّ	To-morrow	چودھویں	شب چارم	ليلى البدر	Fourteenth night of the moon
پرسوں	پس فردا	بعد الغد	Day after to-morrow	آدھی رات	نیم شب	نصف الليل	Midnight
اترسوں	پتیر پتیر	بعد يومين	The third day to come	بھور	صبح	فجر	Dawn of day
کل کی رات	دوش	الباحية ليلي	Last night	ترکا	پگاہ	سحر	Downing of day
آج کی رات	شب	اللييلة	To-night	پہر	پس	ربع الليل	A mid-day
پرسوں کی رات	پیشب			گھڑی	ساعت	ساعة	Ghari, consisting of half an hour
راتوں رات	شب			وقت	ہنگام	حين	Time
دن	روز	اليوم	Day				

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
سال	سال	سنة	Year	جگ	روزگار	قرن	Period
پل		دقيقة	Moment	جاڑا	زمستان	شتاء	Winter
پارساں	پار	السنة الماضية	Last year	رت	ہنگام	موسم فصل	Season
مینا	ماہ	شهر	Month	پت جھاڑ	خزان	خريف	Autumn
دسواں		عشرة	Tenth day	گرمی	تابستان	صيف	Summer
ساتواں		اسبوع	Week	بے	بہار	ربيع	
ٹمک	یکدم	لحظة	Moment	برسات	برشکال	بسائر	Rainy season
(۳۴) اسماء روز ہا							
سینچر	شنبه	يوم السبت	Saturday	مڈھو	چہار شنبہ	يوم الاربعاء	Wednesday
اتوار	یک شنبہ	يوم الاحد	Sunday	جمعرات	پنج شنبہ	يوم الخميس	Thursday
پیر کا دن	دو شنبہ	يوم الاثنين	Monday	جمعہ	آدینہ	يوم الجمعة	Friday
منگل	شنبہ	يوم الثلاثاء	Tuesday				
(۳۵) افعال و اوصاف حسنہ							
برائی بھرم	بزرگی	عظمت	Greatness	سخی	راد	جواد	Generous
بھلائی	خوبی	حسن	Goodness	شرم لاج	آزرم	حیاء	Shame
پاکدین	پارسا	عفيف	Chaste	شریلا	شرگین	حقی	Shameful
سچ	راستی	صدق	Truth	انصاف	داد	عدل	Justice
سچا	راستگو	صادق	True	انصاف	دادور	عادل	Just

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
دیانت دار	دیانت دار	مُتَدَبِّین	Faithful	پوشیا	زیرک	حَاقِق	Intelligent, clever
لائق	سزاوار	حَرَمِی	Qualified worthy	امانت دار	امانت دار	اَمِین	Trustee
پرہیزگار	پرہیزگار	مُتَّقِی	Abstinent, one who controls his passions	اچھا	خوش	حَسَن	Good

(۳۶) افعال و اوصاف رذیلہ

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
پاجی	فرومایہ	سَرِ ذَلِیل	Mean	بڑنگا	دراز بینی	اَنفَاقَان	Long-nosed man
جنگل	دون	وَضِیع	Wicked man	بونا	خرد پام	تُعَاش	Dwarf
چوری	دزدی	سَرَقَہ	Steal	بک	درافسی	بَقِی	Foolish talk
چور	دزد	سَارِق	Thief	بہری	زن کر	صَحَاء	Deaf woman
ڈاکو	ہماراج زن	مُغِیْر	Robber	بہرا	کر	اَصَمَہ	Deaf
ڈالوں دل	سراسیمہ	مُتَوَرِّعُ الْقَلْبِ	Wanderer having no place of abode	بھگوڑا	بسیار گریزا	اَبَاق	A runaway
ڈاٹ	پشمان	حَسَد	Envy	بھلکڑ	فراموشکار	نَسِی	Forgetful
ڈانک	جگر خوارہ		Witch	بھلکڑ	غلط کار	مُغْلَط	One who makes mistakes
بے ادب	نا تراشیدہ	سِیِّ اَلْاَدَبِ	Rude, ill-mannered	بھنگا	کاز	اَحْوَل	One who drinks bhang or cannabis
سوم	ٹرکور	بُخِیل	Miser	بھنگی	بگ نوش	حَشَّاش	Interest
بڑا جھوٹا	بسیار دروغگو	کَذَّاب	Great liar	بیاج	سود	رَبْوَا	Usurer
بڑا ہونٹھا	بفحش	سَفَاحِی		بیجا	بے شرم	جَاہِل	Shameless

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
بیجائی	بیشری	وَقَاحَت	Shamelessness	جوا	منگ	قِمَّاسَر	Gambling
بین بھیا	چپہ	اَعَسُو	Bastard	جواہری	قمار باز	مُقَامِر	Gambler
حرامزادہ	فتنہ انگیز	تَشْرِیْر	Vicious	لٹاکا	بسیا بخت کن	اَلدَّ	Quarrelsome
لاچ حرص	آز	طَمَع	Covetuousness	جھوٹ	دروغ	کَذِب	Untruth
لاچ	بسیار آز	شَرکَہ	A varice Covetuous	جھوٹا	دروغگو	کَاذِب	Liar
پوپلا	دندان خیمہ	اَدْرَع	Toothless	چھپکا چھک	میت	سُکْرَان	Deceit
پٹیو	لت ابناک	بَطْن	Woman	چھلبل	فریب	خَدْع	Enemy, foe
ترشہ	ترشہ	عَبُوْس	Surly, stern	دشمن	دشمن	عَدُو	Enmity
توتلا	سقا	اَلثَغَر	Lisper	دشمنی	دشمنی	شُکْنَاء	
توتلی	زن سقا	لُثْغَاء	Lisper woman	دشمن جانی	دشمن جانی	قَتْل	A deadly foe
توندیلا	شکدار	بَطِین	Pot-bellied	دغا	دغا	خَدِيعَت	Cheat
ٹپ پونچیا	کم مایہ	قَبِیلُ الْبِضَاءِ	Robber	دغا باز	دغا باز	خَا دِع	Cheater
ٹھگ	راہزن	قَاطِعُ الطَّرِیقِ		سڑی	دیوانہ	مُجْنُون	Mad, insane
ٹھکا	پستہ	قَصِیْر		دوغلا	اکدش	هَجِیْن	Mangoe
ٹھکی	پستہ	قَصِیْرَہ		دوغلی	زن اکدش	هَجِیْنَہ	Mongrel woman
چغلی	سخن جینی	نَبِیْئَہ	Backbiting	رشوت	پارہ مال	رِشْوَت	Bribe
چغخور	سخن جین	لَمَّام	Backbiter	رشوت دینے والا	پارہ دہندہ	رَاشِی	One who gives bribe
				رشوت لینے والا	پارہ گیر	مَرْتَشِی	One who takes bribe

یہ کتاب عربی و فارسی و اردو کے الفاظ و افعال کو جمع کرنے کے لیے لکھی گئی ہے۔ اس میں ہر لفظ کے ساتھ اس کا مطلب اور اس کے ساتھ آئے ہوئے کلمات کی مثالیں دی گئی ہیں۔ اس کتاب کو پڑھ کر آپ کو عربی و فارسی و اردو کے الفاظ و افعال کی بہت سی باتیں معلوم ہوں گی۔

اردو	فارسی	عربی	انگریزی	اردو	فارسی	عربی	انگریزی
شرابی	مسخور	شارب الخمر	Drunkard	مسخر	سخر	سخر	Jester
ظلم	ستم	جور	Jest	مسخراں	تمخرہ	سخریہ	Imposter, knave
ظالم	ستمر	ظالم	Tyranny	مکار	پرکار	مکیر	Fraud
فریب	فریب	خدیغہ	One-eyed	نگنا	بہی بریدہ	اجدع	Pimp
کانا	یک چشم	اعور	Pimp women	نگنا	نابکار	کل	A shrewd stealer
کٹنا	قلبتان	دیوت	A pickpocket	متوالا	ست	سکران	Plunderer
کشتی	میاندار	دلالہ	Evil speaker	چکا	بردار	مختلس	Vagabond
کفن چور	کفن رزو	نباش	One who lives on the wages of iniquity	گپتی	گپ زن	قوال	Battle, war
گرہ کٹ	کیسہ بر	طوآر	Evil-doer, sinful	گپ	گپ	اقوال	Failcropt
لشیرا	غارتگر	نہقاب		عیب کنوالا	بدگو	عیاب	
لچا	لچہ	عریان		حرام خور	حرام خور	اکل السحت	
لڑائی	ستیزہ	جدال					
لڑنا	کلتہ	اکتو					

نام ماہنامہ ہندی و فارسی و انگریزی مع تعداد ایام

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰

فہرست ابواب اربع عناصر

صفحہ	تفصیل اقسام ابواب	صفحہ	تفصیل اقسام ابواب	صفحہ	تفصیل اقسام ابواب	صفحہ	تفصیل اقسام ابواب
۳	اعضائے حیوانات	۷	فضائل حیوانات	۱۱	جوانمات بے پرطال	۱۵	جوانمات پرندہ حرام
۱۲	جوانمات پرندہ حلال	۱۳	حیوانیات بے پر حرام	۱۴	متعلقات و ہالیاپ	۱۵	جوانمات پرندہ حلال
۱۷	اہل حرفہ	۲۱	متعلقات زراعت	۲۳	ناخورش خام	۲۴	اقسام غلہ
۲۷	مصلح طعام	۲۸	اسمائے ظروف	۲۹	اقسام طعام	۳۰	اہل و آتش و آسپا
۲۹	لوانمات روشنی	۳۰	اشیائے مستنی و خفتنی	۳۱	متعلقات مکان	۳۲	اسباب نوشت خواند
۳۴	آرائش و زیورات	۳۶	اشیائے پوشش	۳۸	آلات اہل حرفہ	۴۰	اشیاء و مہوہات
۴۲	بارغ و اشجار	۴۳	متعلقات آسمان و دریا	۴۵	بیماری	۴۶	ادویہ
۴۹	اعشاد	۵۳	اقسام رنگ	۵۴	ساز و بہر و و نغمہ	۵۷	متعلقات کشتی و جنگ
۵۶	ظروف زمان	۵۷	اسما و روز ہا	۵۸	افعال و اوصاف حسنہ	۵۹	افعال و اوصاف رذیلہ
		۶۰	نام ماہ	۶۱	خاتمۃ الطبع		

خاتمۃ الطبع

الحمد للہ و المستہ کہ اندون کے از تابلیفات محمد ناصر علی غیاث پوری ثم الاروی کتاب بے نظیر نافع ہر صغیر و کبیر حاوی لغات اربعہ اردو و فارسی و عربی و انگریزی اطفال خرد سال کے ہاتھ کے لائق جوہر نقاش سے مرصع آر سی سہمی بہ اربع عناصر جس کے انگریزی کے قانون کو فاضل لودھی عالم المعی مولوی محمد عبد الحمید صاحب بن بقراط عصر جالینوس و ہر سہ سال زمان فلامطون دوران جناب مولوی محمد حسین صاحب ہسپارمی نے حسب الحکم مصنف مدوح کے پیر کیے ہیں تصحیح و تنقیح علماء مطبع منیعہ صحت کتب در مطبع منشی نو لکھنور واقع لکھنؤ پستی جناب فیضاب منشی بشن نرائن صاحب مالک مطبع موصوف - بارہم شتم ماہ فروری ۱۹۲۹ء مطابق ماہ رمضان المبارک ۱۳۴۸ھ ہجری باہتمام یہ کتب پیرس پرنٹنگ چیمبرک پرنٹ ہر صفار و کبار ہوئی خدا فیض رسان عالم مقبول خاص و عام فرمائیے۔ بہمن و کیم

